

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK

JÄMLIKHET OCH RESPEKTFULLA RELATIONER I KLASSRUMMET

Intervjuer med högstadieelever
födda i Syrien och Sverige.

Manal Abu Rashed

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU 927
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht/2019
Handledare: Rolf Lander
Examinator: Lars-Erik Olsson

Nyckelord: könsroller, invandrarkultur, genus, gränssättande, arabisk uppfostran

Aims: Syrian children who have experienced the terror of civil war have happily found themselves in a peaceful Sweden, where there is a completely different value system and a different "normal" life. The purpose of this essay is to examine some of these teen-agers' perception of new values and principles of gender equality and to observe the changes that have taken place in their way of thinking, especially as these children are raised according to the strict rules of Islamic-Arab tradition. Their views, and social situation, are compared to those held by school-mates of the same age, not born abroad.

Theory: Bronfenbrenner's theory of development and Karlson's theory of border-work.

Method: Eight students in grade 7-9 were selected and divided into 3 groups, first those who were born in Syria, second those who were born in Sweden to Syrian parents and third, those who do not have foreign roots.

Results: The students surveyed, as they present themselves, are a group of talented, active and social youth who like to spend time with other young people. They are open to contacts and cooperate with the other sex both during lessons and breaks, but for social and ethnic reasons, it is rare for Syrian girls to do so in their spare time outside of school. Those who immigrated to Sweden want to build their future here, therefore ambitiously they strive to master the language and school. However, they do not fully understand the reality and value system that prevails in Sweden. Sometimes democracy in their understanding is limited to freedom of speech and it is not directly linked to equality. Despite their enthusiasm for learning school subjects, some of them still believe that each gender has its socially designated or natural abilities for certain learning subjects. Some of these students still border on different genders and recognize macho cultures.

Anti-discrimination is the task of the school and the authorities. This cooperation should include families in line with the goals of integration policy.

Förord

Vägledande tanke:

”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas” Lgr11:7

Det råder ingen tvekan om att krig pressar mycket starkt på barns sinnen och har en mycket negativ inverkan på deras utveckling och uppfattning om "normalt" liv. Syriska barn, som har upplevt skräcken under inbördeskrig, har lyckliga befunnit sig i ett fredligt land som är Sverige, där det finns ett helt annat värdesystem och ett annorlunda "normalt" liv.

I uppsatsen vill jag undersöka deras uppfattning om nya värden och principer och observera förändringar som har skett i deras sätt att tänka, särskilt eftersom dessa barn är uppfödda enligt de strikta reglerna från islamisk-arabisk tradition och som ett resultat av att leva i flera generationer i greppet av ett diktatoriskt politiskt system. De 50 årens diktatoriska styre har förändrat hur barn växer upp och föräldrarnas beteende gentemot sina egna barn.

När jag skrev detta arbete använde jag många källor, några av dem citerade jag och gav referenser till, från andra fick jag inspiration och mer kunskap om de ämnen som diskuterades, och andra visade mig riktningen, därför jag vill tacka alla dessa forskare och auktorer för böcker som hjälpte mig.

Jag vill tacka de elever som litade på mig och öppnade sig för mig och berättade vad de tänkte på. Ett särskilt tack till deras föräldrar och vårdnadshavare som var så snälla och gick med på att deras barn deltog i studien. Stort tack till skolans förvaltning där jag gjorde min forskning och till lärarna som ägnade sin tid för att hjälpa mig att utföra denna uppgift.

Detta arbete kunde emellertid inte ha skapats utan det enorma psykologiska och professionella stödet från min handledare **Rolf Lander** som jag tackar med hela mitt hjärta. Hans råd, kommentarer och vetenskapliga och livets erfarenheter har gett detta arbete mycket mer värde än jag trodde det skulle kunna ha tidigare.

Manal Abu Rashed

Innehåll

Abstract	1
Förord.....	3
Inledning.....	6
Syriskt samhället och kvinnors position	8
Kvinnor i den islamisk-arabiska kulturen.....	9
Litteraturoversikt om den svenska jämställdhetsdebatten	11
Idén om En skola för alla	11
Jämställdhet.....	11
Genus, klass och etnicitet	12
Svenska skolor.....	13
Socioekonomisk segregering och jämställdhet	13
Antipluggkulturen	14
Sociala och religiösa aspekter av könsroller i Mellanöstern	15
Syfte	18
Teori	19
Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsteori	19
Gestaltning och gränssättning	21
Metodologi och metod.....	23
Val av undersökningsgrupp.....	23
Identifiering av respondenterna och andra etiska krav	24
Val av metoder	24
Tematisk bearbetning av intervjuerna	27
Grupp 1.....	27
Grupp 2.....	33
Grupp 3.....	38
Sammanfattning av den tematiska analysen.....	42
Trivsel i skolan	42
Könsskillnader i skolarbetet	42
Könsskillnader på fritid och raster	42
Lärares roll	43
Föräldrarnas roll	43
Tre pojkars gestaltning av kön	44
Yazan (kille, född i Syrien).....	44
Modar (kille, född i Sverige av syrisk föräldrar).....	45
Luis (kille, född i Sverige)	46
Diskussion	48

Resultatsammanfattning	48
Metodkritik.....	49
Resultatdiskussion.....	50
Jämställdhet och genus	50
Referenslista	53
Internetsidor:	53
Publikationer	53
Bilagor.....	55
Bilaga nr. 1 De mest demokratiska länderna 2017.....	55
Bilaga nr. 2: Uttalande om samtycke att delta i forskning	56
Bilaga nr. 3 Intervjufrågor till elever	57

Inledning

Sverige är ett av de mest populära länderna att flytta till och ett av de mest demokratiska (bilaga 1). För närvarande bor här cirka 1,9 miljoner personer som har fötts utomlands. Enligt SCB-uppgifter är var sjätte medborgare född utomlands. Det vanligaste födelselandet är Syrien ett land i inbördeskrig. År 2018 blev 137 115 personer¹ från detta land medborgare i Sverige, och 2019 fick 19883 det svenska medborgarskapet enligt Migrationsverket².

I svenska grundskolor lär sig cirka 80 000 invandrabarn (Skolverket, 2017a)³. Jag har inte hittat precis antalet syriska barn i skolor, men man kan tro att de är tiotusentals. De kommer att bygga sin framtid i det här landet, så de borde tro på svenska värderingar som det svenska samhället bygger på.

Sverige är ett av de mest jämlika länderna i världen. Den jämlikheten, som är grunden till den framgång som Sveriges samhälle har, består av tre olika nivåer:

1. Klassjämlighet.
2. Könjämlighet, som i Sverige ofta kallas jämställdhet.
3. Etnicitetsjämlighet.

I uppsatsen vill jag att koncentrera mig på den andra nivån. Värden, som är naturliga för många i Sverige, betyder inte att de är naturliga för alla människor. De syriska flyktingarna kommer från olika delar av landet som har mångsidiga samhällen. Ofta är det traditionella, konservativa samhällen, som skiljer sig mycket från det svenska. Deras värderingar är också olika. Det betyder att människor med olika sociala, ekonomiska och kulturella bakgrunder har flyttat till Sverige. De känner inte alltid till de svenska värderingarna och särskilt inte jämställdhet, dvs jämlikhet mellan könen (som en del av demokratin). De lever ofta i sina gemenskaper med sina egna värden. "Foten i Sverige och huvudet i Syrien", kan man säga. Flyktingbarn, (inte bara syrier) som uppfostras olika än i det svenska samhället går till svenska skolor. Eftersom deras framtid är relaterade till det nya landet kan de inte behandla varandra på ett ojämlikt sätt.

Skollagen (2010:800) betonar det faktum att utbildningen syftar till att förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhälle vilar på. "*Det offentliga skolväsendet vilar på demokratin grund... Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och förankra de grundläggande värden..*". Så står det i en föregående läroplan (Lpo 94), men liknande formuleringar finns även i de efterkommande läroplanerna. Den senaste revisionen 2019 ändrar inte synen på jämställdhet.

¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utlandska-medborgare-i-sverige/>

² https://www.migrationsverket.se/download/18.282774cb169446b4d2035/1575298737360/Beviljade_medborgarskaps%C3%A4renden_2019.pdf

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/arkiverade-statistiknyheter/statistik/2017-03-23-stor-okning-av-nyanlanda-elever-i-grundskolan>

Det är skolans mycket viktiga uppdrag i vilken lärare spelar första fiolen. Skolverket förklarar mer om skolans uppgifter på det området: "*Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter.... Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet*" (Lgr 11, Skolverket 2011, s.8).

Effekten av den policyn påverkar hela samhället. Barn som utvecklas med demokratiska värderingar kommer att vara bättre förberedda i framtiden för att lösa problem, vilket innebär att de kommer att bli mer produktiva.

Här kan man ställa en fråga: Står detta mot deras rättigheter att utveckla sina kulturella och etniska identiteter? Nej, enligt min mening. I vilket fall som helst: Svenska lagen ger alla människor rätt att utveckla sin kulturella etnicitet, som är den tredje nivån av svenska jämlikheten." *Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas*" (lgr 11:5). Jag vill i uppsatsen undersöka hur elever på högstadiet erfar jämlikheten mellan könen.

SVT informerar att "*åtta till tretton procent av eleverna i nionde klass i Göteborg, Stockholm och Malmö lever med någon form av begränsning på grund av hedersnormer*". (SVT: 8 november 2018).

En ny kartläggning gjord av forskare från Örebro Universitet (Strid, Enelo, Cinthio,& Baianstovu, 2018) visar att "*ett hundratal ungdomar i Göteborg utsätts för hedersnormer. Majoriteten är tjejer och bor utanför centrala staden*" (a.a.). "*Majoriteten av dem är inte beredda att söka stöd eller hjälp, till stor del för att de själva, trots sin utsatthet, inte ser behovet, men också för att de har dåliga erfarenheter sedan tidigare, tror att de inte ska bli förstådda, eller är rädda för att skada sina familjer*". Det finns några riskfaktorer "*intimt sammanlänkade med socioekonomiska faktorer, såsom låg utbildningsnivå, arbetslöshet, bostadsbrist och fattigdom*" (a.a.s. 20).

Hedersrelaterat våld kan handla om att man inte får umgås med vem man vill, inte får dejta vem man vill, säger Angelica Tingström som är projektledare för Resursteam Heder i Angelred i Göteborg. Men det kan också handla om att bryta mot normer som gruppen eller familjen lever efter (SVT: 7 november 2018). Hon förklarar att hedersrelaterat våld gäller unga tjejer, unga män, hbtq-personer och personer med funktionsvariationer. "*Unga män kan tvingas utsätta sina systrar, vilket i sig är en utsatthet. Så de blir både offer och förövare*" (a.a.). Denna situation leder ibland till hedersmord.

Dessa ungdomars, och särskilt unga flickors beteende eller deras acceptans av tillståndet som beskrivs i denna kartläggning, förklaras i det antropologiska arbetet av Christa Salamander "*Hierarchy and Distinction in Damascus*" (2006) som jag kommer att redovisa delvis senare.

Ovanstående uppgifter uppmanar mig att fråga om uppfattningen om jämställdhet och jämlikhet i invandrargemenskapen, i synnerhet för de syriska emigranterna som är nära mig, eftersom jag är från Syrien. Jag vill undersöka vad perspektiven från deras tidigare land betyder

för deras erfarenheter och åsikter i jämförelse med svenskfödda elevers åsikter. Jag tänker dock inte fråga om hedersvåld, utan om vardagliga relationer mellan könen.

Syriska samhället och kvinnors position

Det syriska samhället framställer sig som mer öppet än det traditionellt arabiska. Detta är resultatet av ett brett utbud av regeringspropaganda, som ständigt betonar fördelarna med den politiska regimen och anser att fördelarna främst är att tack vare utbildningspolitiken finns obligatorisk undervisning av barn (oavsett kön). Men fakta och siffror, samt en jämförelse med erfarenheter från andra arabiska samhällen, talar emot dessa påståenden.

Enligt data från Emirates råd för affärskvinnor⁴ kan vi jämföra läget för Syriens kvinnor jämfört med Förenade Arabemiraten:

- Representation i parlamentet 22,5% (Syrien 12%)
- Arbete i höga positioner 30% (Syrien 7%)
- Sysselsättningen i den offentliga sektor 66% (Syrien 17%)
- Andel av arbetskraften 25% (Syrien 13,1%)
- Andel av bolagsstyrelser i kommersiella företag 15% (Syrien 2%)
- Andel ägare till små och medelstora företag 30% (Syrien 8%)
- Antalet kvinnliga företagare 23.000 (Syrien 600)

Det syriska samhället är ett patriarkalt samhälle, som de flesta i Mellanöstern. I ett sådant samhälle växer barn upp med kännedom om att män har högre position än kvinnor och att mannen ansvarar för kvinnan och bestämmer över henne.

Rörelser för kvinnors medvetenhet och självorganisation i det syriska samhället började i början av 1900-talet. År 1915 grundades officiellt den första kvinnliga föreningen (Föreningen för uppvaknande av arabiska kvinnor) med en kulturell och politisk karaktär. År 1920 publicerades den första veckotidningen (Noor Al Faiha) som uteslutande handlar om kvinnors angelägenheter. Sedan dess har kvinnors organisationer tagit hand om olika delar av det sociala livet.

Syriens kvinnors ställning och roll före inbördeskriget var emellertid inte särskilt bra i förhållande till kvinnors ställning och roll i Sverige. Enligt rapporten "Syriska kvinnor mellan verklighet och ambition"(2008) framställd av Damaskus centrum för teoretiska studier och medborgareliga rättigheter var kvinnor i Syrien begränsade av många sociala, politiska, lagliga, pedagogiska och religiösa faktorer.

Rapporten, som utarbetats av forskarna Khaula Dunia och Nasser Gazali, nämner bland annat artiklar i syrisk lag som strider mot den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och FN:s konvention om avskaffande av alla former av diskriminering mot kvinnor. Denna syrisk lag ger en man en bättre position i förhållande till kvinna och diskriminerar hennes lika rättigheter som en människa.

⁴ <http://www.uaebwc.AE/New/mission.html>

Andra delar av rapporten presenterar siffror som visar att inte bara sociala faktorer leder till en lägre position för kvinnor, men även de politiska faktorer som orsakar kvinnors diskriminering inför lagen. Detta visar begränsningen av kvinnors roll i samhällsutvecklingen och kränkning av deras grundläggande rättigheter som människor. Barn (båda könen) som uppföds i ett sådant system behöver omskolning för att göra dem medvetna om att alla människor är lika och kvinnor och män är lika ansvariga och har samma möjligheter och roller i ett demokratiskt samhälle.

Kvinnor i den islamisk-arabiska kulturen

Jag skrev tidigare om uppfostran i islamisk-arabisk kultur. Förtydligande av denna fråga och dess historiska ursprung är nödvändig för att förstå familjeförhållandet mellan respondenter med utländskt ursprung. I Mellanöstern kombineras ofta element av tradition felaktigt med den dominerande religionen i denna region, dvs. islam. Ett traditionellt inslag är att sex relateras med heder och att flickan måste behålla sin oskuld för sin man, det vill säga att hon inte kan ha sexuella relationer innan bröllopet, även om islam beordrar tystnad om mannen hittar ett annat tillstånd på bröllopsdagen.

I äldre tider av osäkerhet, och brist på statens ansvar för medborgarnas säkerhet, var kvinnor särskilt under krigen utsatta för kidnappningar, våldtäkter och slaveri. Mannen blev, traditionellt, en "försvarare" och "vårdnadshavare", så att inget dåligt skulle hända med flickan, vilket skulle vara ohederssamt för hela familjen. Följaktligen isolerades kvinnor från männen, särskilt i den osmanska statens era, vilket följaktligen ledde till det traditionella förbudet att träffa andra män. Med utbredningen av analfabetism, mycket låg utbildningsnivå eller ingen utbildning alls, var detta religiösa folk beroende av en enda Korantolkning av imamer som inte sparade ansträngningar för att bevisa mäns högre ställning i islam över kvinnors position (se: Hourani, 1991, s.119). Den politiken, som var tänkt att skydda kvinnor, och den subjektiva interpretationen av Koranen vändes mot kvinnor och ledde till att deras rättigheter kränktes. Bronfenbrenners utvecklingsteori, som jag kommer att redovisa senare, kan förklara det som ett resultat av dålig påverkan mellan makro, meso, mikrosystemet och individen, som fortsätter även idag.

Både i Sverige och Mellanöstern är syriska flickor fortfarande uppvuxna efter dessa principer och de kan inte "skada" deras familjers heder. *"The appearance of sexual purity becomes a form of capital for young women. Its absence can be disastrous for her future prospects. It can also become ammunition for opposing families to hurl at their enemies"* (Salamandra, 2006, s. 154). Förhållandena i Mellanöstern förändras dock. Många flickor lär sig på gymnasium och universitet, de arbetar, så de har möjligheter att träffa pojkar och naturligtvis gör de det: *"Although premarital social and even sexual contact between men and women is not unknown, discretion, secrecy and concealment of any such evidence is, of course, crucial (a.a. s. 154)* men officiellt de kan inte dejta eller umgås utanför dessa institutioner. Könen kan inte träffas hemma eller ensamma utanför arbetstid.

Dessa sociala normer betraktas i traditionella gemenskaper som en del av deras kulturella och religiösa identitet. Därav uppstår den så kallade dubbelmoralen, där pojken får träffa flickorna, men förbjuder samma sak för flickorna som är "under hans skydd". Tyvärr är det mycket sällsynt att träffa familjer där flickor kan träffa andra pojkar fritt.

Om man lägger till att statspolitiken stödjer denna diskriminering av kvinnor i Syrien, som rapporterats av Dunia och Gazali (2008), har vi en fullständig bild av den kulturella bakgrunden till uppkomsten av könsgränssättning förhållande i de invandrargemenskaper som respondenterna kommer från (Karlson, 2003). Så vi kan också förklara "machokultur" (Zimmermann, 2018) och mannens roll i denna gemenskap, som Högdin (2007) skrev om.

Litteraturoversikt om den svenska jämställdhetsdebatten

Här går jag igenom vissa politiska ställningstaganden och ett urval forskning om jämställdhet i svensk skola.

Idén om En skola för alla

"En skola för alla" är en politisk vision skapad och introducerad i 1980 års läroplan, Lgr 80. Det innebär att en grundskola i Sverige måste vara en skola där alla barn och ungdomar är välkomna och där lärandet anpassas efter individuella förutsättningar.

Det innebär att inget barn, oavsett kön, bakgrund, behov, fysisk eller psykisk tillstånd, kan avvisas. Skolan ska anpassa sin läroplan till de enskilda barnens individuella behov. Barnet har rätt att utveckla sin intellektuella nivå och skolans uppgift är att förbereda honom eller henne för ett liv och funktion i ett jämlikt samhälle, där varje person har samma rättigheter och skyldigheter (a.a.: s. 54).

Jämställdhet

Svenska ordet "jämställdhet" innebär jämlikhet mellan män och kvinnor. Love Nordenmark och Maria Rosén fokuserade på det begreppet i sin bok "Lika värde, lika villkor? Arbete mot diskriminering i förskola och skola" (2008). De anser att jämställdhet betyder att *"män och kvinnor ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv"* (s.14).

Svenskar började använda det begreppet i början av 1960-talet då diskussionen om en lagstiftning mot könsdiskriminering väcktes.

I boken "Pedagogisk Arbete och Kön" (2002) beskriver Ingegerd Tallberg Borman förståelsen av begreppet jämställdhet i svenska skolor och hur villkoren har förändrats både för killar och tjejer. Skolan skall verka för jämställdhet mellan män och kvinnor – i familjen, på arbetsmarknaden och inom samhällslivet i övrigt. Den bör orientera om könsrollsfrågor, stimulera eleverna till att debattera och ifrågasätta rådande förhållanden.

Det har funnits separata klasser för vart och ett av könen tidigare i Sverige. Inte i folkskolan för yngre barn, men för ungdomar var flickskolor vanliga under 1800-talet⁵. Men efter 1960-talet gick utvecklingen snabbt mot integration, där båda könen har samma rättigheter och skyldigheter och samma utvecklings- och inlärningsmöjligheter.

I denna inledande fas behandlade skolmyndigheterna jämställdhetsfrågor utan någon specificitet eller precision. Enligt Tallberg Borman (2002) var det inte förrän senare som dåvarande Skolöverstyrelsen tog saken på allvar. Lgr 80 behandlade jämlikhet och jämställdhet. Den planen uppmuntrade uppbrott från traditionella könsval och roller, t.ex. i studier och yrke.

⁵ För mer information se: Se <https://pedagogiskamagasinet.se/flickskolans-utveckling/>

Läroplanerna betonar sedan dess jämställdhet som grund för värderingar. Inom grundskolan understryks jämställdhet från alla politiska håll. Skolverket betonade att arbetet med genusfrågor är en pedagogisk fråga som tydligt bör ingå i lärarutbildningen.

Skolan skall aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket tjejer och killar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den skall därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet (se t.ex. Lpo 94:s. 4).

Genus, klass och etnicitet

Förutom jämställdhet måste man uppmärksamma ett annat koncept som spelar en viktig roll för att förstå resultaten av min uppsats. Jag menar genus.

Genus är summan av de personlighetsdrag, beteenden, stereotyper och könsroller, som i ett givet samhälle antas av kvinnor och män i den rådande kulturen. Det sker genom socialisering, så att sociala uttryck för biologiska skillnader i kroppen modifieras. Världshälsoorganisationen (WHO) definierar genus som "*roller, beteenden och attribut, vilken samhället anser lämpligt för män och kvinnor*"⁶.

Maria Hedlin anser att det engelska ordet gender betecknar det sociala och kulturella kön en människa formas till (Hedlin, 2006:7). Fanny Ambjörnsson skriver: "*Introducerandet av genusbegreppet har gjort det lättare att på ett systematiskt sätt tala om kvinnor och män, om manligt och kvinnligt, utan att behöva härleda detta tal till biologiska skillnader*" (Ambjörnsson, 2003:12).

Sedan 1980-talet har forskningen om genus vidgats genom att inte endast betrakta kvinnors villkor och begränsningar utifrån genus, utan hur genus samverkar med klass, sexualitet, etnicitet och ålder.

Jan Lif (2008:116) skrev i boken Allt du behöver veta innan du börjar arbeta med jämställdhet i skolan: "*Skolans uppdrag är huvudsakligen två, kunskapsuppdraget och demokratiuppdraget. Kunskapsuppdraget omfattar den del av skolans uppdrag som är inriktad mot utveckling av kunskap och förmågor. Demokratiuppdraget innebär att skolan har ett ansvar för att förankra de värden vårt samhällsliv vilar på*". Det är kompatibelt med skollagen (2010:800) och läroplanen.

Lif uppfattar att jämställdhet innefattas i både uppdragen. Han anser att jämställdhet skall integreras i allt. "*Detta förutsätter att rektorer är medvetna och ansvarstagande för att kunskaps-och demokratimålen ska nås*" (Lif: 2008 s.116).

"Genus och jämställdhet" är en uppsats av Charlotta Gustavsson, Elin Jacobson och Charlotte Jonsson (2005), som skrevs på Pedagogiska Institutionen vid Örebro Universitet. Som titeln visar är det en studie om svensk utbildningsforskning och kenyansk verklighet. I början för-

⁶ <https://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/gender-definition/en/>

klaras författarna att i och med att Sverige har blivit ett mångkulturellt samhälle, så har eleverna i skolan varierande bakgrunder och tankesätt. Deras syfte är att undersöka hur svensk utbildningsforskning om genus och jämställdhet kan relateras till dagens mångkulturella skola. För att kunna besvara sitt syfte har de analyserat och jämfört med det resultat som genom observationer och intervjuer framkommit i Kenya. De beskrev en process som leder till att kvinnor har lägre position i samhället: "*Flertalet pedagoger pekar på landets kultur som en bidragande orsak. De menar att mannen ses som mer värd än kvinnan och har en starkare position i samhället*" (a.a, s39). Flera av deras resultat liknar situationen i andra länder, t. ex. Syrien, trots alla skillnader.

Svenska skolor

Undersökning av utbildningsvillkoren för 1193 grundskolebarn mellan 13 och 15 år är syftet med doktorsavhandlingen "Utbildning på (o)lika villkor" av Sara Högdin (2007) som jämför utbildningsvillkor för flickor och pojkar baserat på etnicitet och verkning av socialt och ekonomisk ursprung och familjesituation för undersökta barn. I den första artikeln undersökte hon föräldrarnas engagemang i utbildning av sina barn, dvs barnens upplevelser när det gäller att få föräldrarnas hjälp med sina läxor och föräldrars engagemang i skolmöten, och påverkan av detta på barnens eget engagemang i utbildning.

Jag vill koncentrera mig på den tredje artikeln som handlar om föräldrars gränssättning avseende ungas deltagande i sociala aktiviteter, en jämförelse utifrån etnicitet och kön (a.a.s.89).

Den här artikeln undersökte barn som inte får föräldrars samtycke för att delta i vanliga sociala aktiviteter i skolan och på fritiden. "*Syftet är att studera eventuella skillnader utifrån etnisk bakgrund och kön medan ytterligare bakgrundsfaktorer hålls under kontroll*" (a.a, s.89).

Många elever som har utländsk bakgrund har uppfostrats enligt värdesystem som skiljer sig från det som är vanligt i Sverige. Resultatet visar att skillnaderna utifrån etnisk bakgrund är påtagliga. Eleverna med utländsk bakgrund, särskilt de som har ursprung i Afrika och Asien, har understruket att de har mer restriktioner än de med svensk bakgrund.

Högdin anser att "*det uppträder inga signifikanta skillnader utifrån om de utlandsfödda ungdomarnas familjer kommer från ett landsbygds- eller stadsområde. Hur länge familjen har bott i Sverige har däremot betydelse*" (a.a: s.90).

Mellanöstern har en särskild kategori i undersökningen "*eftersom även en hög andel pojkar överlag svarar att de omfattas av fler restriktioner*" (a.a: s.90).

Könsskillnaderna har kopplats starkast med etnicitet (kulturella och religiösa anledningar). Det "*kan vara mer konfliktfyllt att leva med skilda normsystem. Diskrepansen mellan förväntningarna som ställs i hemmet och i skolan kan vara större för flickor än för pojkar*"(a.a: s.90).

Socioekonomisk segregering och jämställdhet

Om den svenska skolan och dess socioekonomiska segregeringsproblem skrev professor Elisabeth Öhrn (2011) i sin artikel "Class and ethnicity at work. Segregation and conflict in a Swedish secondary school".

Baserat på sin forskning presenterar hon källor till konflikter mellan eleverna i skolan baserat på uppfattningen av deras traditionella könsroller, som är resultatet av sociala erfarenheter och socioekonomiska förhållanden som dessa elever kommer från, dvs. också av deras etniska ursprung.

Öhrn anser att utbildningsreformerna som genomfördes i Sverige 1998-2004 hade olika konsekvenser, inte alltid positiva. De har ökat uppdelningen i samhället och därför också segregationen i skolorna. Decentraliseringen av systemet och möjligheten att öppna fristående skolor har ökat chanserna för ekonomiskt bättre placerade grupper att välja bättre skolor för deras barn. Andra barn, inklusive invandrabarn, har inte detta alternativ på samma villkor (a.a; s.346), även om de har samma villkor när det gäller att välja skola och en hel del utnyttjar det också.

"Hence, schools are exposed to severe competition and need to appear attractive to pupils and parents in order to survive. As shown in this article, such competition might have consequences for relations within individual schools and work against the integration and coeducation of pupils with different backgrounds." (a.a; s. 346).

"Thus the school provided a possible meeting point, but as it segregated pupils according to area of living they seldom met during lessons". Konsekvenserna var, som Öhrn skriver (a.a: s. 354): *"The young people from the various areas identified each other as separate groups, who largely distanced themselves from each other and from time to time were involved in conflicts"*. Dessa konflikter var etniska, men också ekonomiska och sociala. *"The ethnic divide put forward by the pupils was clearly underpinned by economics and class"*.

Antipluggkulturen

Fredrik Zimmerman presenterar en intressant syn på förhållandet i skolan i sin studie "Det tillåtande och det begränsande - En studie om pojkars syn på studier och ungdomars normer kring maskulinitet" (Zimmerman: 2018). Det övergripande syftet med arbetet är att undersöka pojkarnas syn på lärande och deras förhållande till maskulinitetsstandarder. Han fokuserar också på frågan om förmågan att studera beror på kön. Zimmerman förklarar också var begreppet "antipluggkultur" kommer ifrån och vad det betyder. Enligt honom kommer begreppet från Willis (1983) studie, som finns i boken med titeln "Fostran till lönearbete" och som var resultatet av åretrunt forskning av en grupp pojkar som han kallar för gänget. Ett av de viktigaste resultaten av denna studie, enligt Zimmerman, *"är den machoinriktade 'antipluggkulturen' som reproduceras som norm bland pojkarna. Pojkar som pluggar anses vara mesar och töntar, som inte har någon egen vilja och som osjälvständigt följer lärarnas minsta vink. Gänget är tuffa och häftiga killar som genom sin gatusmarthet lär sig skolans regler, för att sedan kunna bryta mot dem och därigenom visa och definiera sin maskulinitet"* (Zimmerman, 2018, s.36).

Enligt Zimmermans studie dominerar inte "antipluggkultur" i alla svenska skolor. Han anser att maskulinitet inte spelar en stor roll i inlärningsprocessen i skolor där han gjorde sin forskning och där lär sig pojkarna och flickorna lika. Principen bland deltagarna i studien var att lära sig ambitiös "pluggkultur" och pojkarna hade denna möjlighet utan sociala kostnader.

"Med social kostnad menar jag att om man bryter mot en norm kan man förlora i status, bli retad eller bli utsatt för andra negativa konsekvenser. Personen som bryter mot normen blir på detta sätt utsatt för sociala sanktioner från människor i sin omgivning" (a.a. s.15).

Zimmerman visar i resultatkapitlet att det finns olika sociala förväntningar på flickor och pojkar och dessa olika förväntningar försvarar olika beteenden som i sin tur formar olika färdigheter. Han hävdar att de färdigheter som skapas genom maskulinitetsstandarder ofta inte gynnar pojkar i skolan. *"Det är främst tre stycken olika förmågor som jag kommer att presentera i tur och ordning, vilka är: Förmågan att disciplinera sig; förmågan att uppfatta vad lärare vill att man ska utföra och en utvecklad språklig förmåga"* (a.a. s.206).

Å andra sidan försöker Zimmerman att förklara varför flickor, trots "pluggkulturen" som råder på skolan, uppnår bättre resultat än pojkar. Enligt honom spelar normer och förväntningar en mycket stor roll i den procesen. *"Normer kan liknas vid att vara sammantvinnade på samma sätt som många små koppartrådar skapar en stor koppartråd, då normer har en relation till varandra. Även om en norm har förändrats kan det fortfarande finnas motsägelsefulla parallella normer som influerar handlandet, vilket exemplifieras bland annat genom att trots att den dominerande normen är att pojkar bör studera lika ambitiöst som flickor, finns det parallella normer som medför att pojkar generellt inte har utvecklat samma förmåga att göra det"* (a.a. s. 213).

Sociala och religiösa aspekter av könsroller i Mellanöstern

Ett mycket viktigt element för att forma den mänskliga personligheten är miljön i vilken man växer upp. Uppsättningen av normer och värden som ett givet samhälle känner igen formar ett moraliskt system, som ibland kallas hederskultur. Detta begrepp skiljer sig från en gemenskap till en annan.

Många faktorer formade detta system i Mellanöstern. En av de viktigaste aspekterna, som påverkar hela moralsystemets och människors beteende på detta område, är religion. Denna spelar en mycket viktig roll i det syriska samhällets vardag oavsett den erkända religionen. Islam spelar den dominerande rollen och påverkar uppförandena hos andra religioner genom samexistens i detta samhälle (vi lever tillsammans, inte sida vid sida, som principen i Damaskus säger).

Traditioner och sedvänjor kan inte att beskrivas fullt ut om man inte tar hänsyn till religionens inflytande på interpersonella relationer i detta land. Här kommer jag inte att diskutera giltighet eller efterlevnad av beteende och praxis med Sharialagen. Jag förklarar bara objektivt några påverkningar av religion på kvinnors ställning till följd av missförstånd eller subjektiv tolkning av Koranen.

Ett av elementen i hederskultur, som kommer från Sharialagen, är normen om kvinnans oklanderlighet och hennes jungfrulighet i de arabiska länderna i Mellanöstern. Med andra ord kan kvinna inte ha förhållanden före eller utanför äktenskapet och hennes *"kyskhet är ett socialt kapital"*, enligt Christa Salamandra (2006).

Denna är en universell regel och att bryta den betyder skam för hela familjen och framför allt för den manliga delen av klanen, som fungerar som vårdare av heder och moral i samhället.

Även om nästa princip är mycket äldre än islam, bekräftar denna religion den högre positionen för män över kvinnor i många avseenden samt männens roll i samhället. Hourani beskriver tidigare islamska samhällen och uppdelningen av könsroller: "*In pastoral and rural societies, the basic social unit is a three-generation family: grandparents, parents and children ... Men dealt mainly with agriculture and living possessions, women cooking, cleaning and raising children ... Formal responsibility for relations with the outside world rested with men*" (Hourani, 1991, s.105). Hourani beskriver kvinnors situation i separata kapitel både i staden och på landsbygden i olika historiska epoker. "*The social order was based on higher power and the greater rights of men*" (a.a. s.120).

Denna dominerande roll för män över kvinnor manifesterar sig huvudsakligen i tre accepterade aspekter av islam. De kan, som Samir KHalaf (2006) skriver om i "Living with Dissonant Sexual Codes" i boken "Sexualitet in the Arab World", sammanfatta i det följande:

- Sexuell dominans, där en man utövar makt i sexuella relationer med kvinnor, till exempel kan en man ha fyra fruar och frun kan inte vägra sin man sexuella relationer, det som berövar henne möjligheten att bestämma om sin kropp. Han kunde ha sexuella förhållande med alla slavar han hade.
- Dominansen inom familj, där en man har en avgörande röst i viktiga familjesaker. Kvinnan är beroende av manliga familjemedlemmars beslut i många frågor, inklusive äktenskap. Flickan kan inte gifta sig själv. Hennes manliga vårdnadshavare kan gifta bort henne, och om flickan inte har uppnått puberteten kan han gifta henne med andra män utan hennes medgivande.
- Sociala dominans, där män i en mycket större andel har dominerande positioner (politiskt, administrativt och religiöst) som är avgörande för hela samhället. Kvinnan kunde enligt tradition inte inneha höga politiska eller administrativa positioner (även om det fanns undantag), till exempel att bli guvernör eller domare. Kvinnan kan inte vara en imam, kan inte leda en bön där minst en ung man deltar.

Denna dominans uttrycks ordentligt oavsett social klass eller bostadsområde (a.a.). Hourani anser att "*The understanding of the relationship between man and woman was deeply rooted in Middle Eastern culture during much preceding the advent of Islam*" (Hourani, 1991, s.120). Av denna anledning kan man också förstå att ett liknande kvinnors beroende av män även finns bland anhängare av andra religioner i Mellanöstern, även om den verkligheten är mildare.

I denna moderna tid har sociala relationer på detta område förändrats avsevärt. Som ett resultat av den ökade utbildningsnivån och självmedvetenheten hos kvinnorna har deras roll i samhället överskridit hemgränserna och uppfostran av barn. Under den så kallade nationalstaten formades en ny intellektuell elit, som av pragmatiska skäl krävde en större roll för kvinnorna i det offentliga rummet. Trots oppositionen från det konservativa samhället började den syrisk kvinnan få ekonomiskt oberoende på 1950-talet och 1960-talet. Konservativa imamer, som hittills ensamma subjektivt har tolkat Koranen förlorade mot den nya liberala klassen av religiösa forskare som baserade sina åsikter på läroren hos de liberala sjeikerna Jamal Elddin

Alafaghani och Mohammad Abdo. De försökte att modernisera och reformera tolkningen av sharia-förordningarna i enlighet med aktuella sociala och ekonomiska behov.

Hourani konstaterar emellertid, "*In the late seventies and eighties there was a phenomenon that indicated the opposite tendency*" (a.a. s.441). Allt fler unga kvinnor har isolerat sig från sociala och professionella kontakter med män. Dessa kvinnor, under påverkan av propaganda från islamistiska rörelser som stöds av Iran, täckte sitt håret och ansikte och, paradoxalt nog, raserade de sina mödrars och mormödrars prestationer och ansträngningar. "*In the long run we were dealing with the strengthening of the traditional understanding of the position of women in society*", skrev Hourani (a.a.).

Syfte

Efter inbördeskrigets utbrott i Syrien kom tusentals invandrare från Syrien till Sverige. Familjer i alla åldrar kom. Mycket ofta är detta familjer med barn under 18 år, så de är föremål för skolplikt. Några av dessa barn kom efter en paus i utbildningen relaterad till förstörelse av skolor och andra infrastruktur. En annan del kom från områden där skolan inte avbröts.

Det är också viktigt att betona att det syriska samhället inte är ett enda samhälle. De stigande sociala, ekonomiska och religiösa skillnaderna återspeglas i deras system av normer och moraliska värden. Detta kan ses bland de familjer som immigrerade till Sverige. Religion spelar en mycket viktig roll både andligt och i etnisk och kulturell identifiering för dem. De flesta av dessa människors traditioner och seder är på något sätt relaterade till islam. Påverkar deras uppfattning av denna tradition processen för integration med andra?

Syriska barn går nu i svensk skola, de studerar tillsammans med andra barn, som inte har utländskt ursprung, så är det möjligt för dessa barn att adoptera det svenska värdesystemet och följa det i framtiden?

Syftet med denna studie är att svara på följande viktiga frågor:

1. Hur ser eleverna på förhållandet med andra kön på grund av etnisk bakgrund och hur motiverar eleverna sina åsikter?
2. Hur är elevernas åsikter beroende av deras relationer till olika sociala system och gemenskaper i deras liv?
3. Hur hanterar de relationer med andra med tanke på traditionella könsrollerna som de kan ha uppfostrats med?
4. Är barn från Syrien beredda för att bo i Sverige och integreras med ett nytt samhälle?

Det är viktigt att undersöka deras uppfattning och iakttagelse av det svenska värdesystemet baserat på demokrati, särskilt jämlikhet och jämställdhet, och att undersöka deras villighet att integrera med de infödda om de vill bygga sin framtid i detta land.

I det här uppsatsen vill jag visa att relationerna i klassrummet är beroende av de olika relationerna i skolkorridorerna, skolgården, fritiden, hemmet och deras gemenskaper.

Teori

Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsteori

I uppsatsen vill jag visa att könsrelationerna i klassrummet är beroende av de olika relationerna i skolkorridorerna, skolgården, fritiden och hemmet. Skolan kan göra en viktig sak, dvs att arbeta med att förbättra relationerna till elevernas hem, så att även föräldrar (som inte går i skolan) förstår vad skolan menar med jämställdhet. För detta ändamål är det nödvändigt att använda teorin om Bronfenbrenners ekologiska system (Leonard, 2011).

Bronfenbrenners Ekologiska utvecklingsteori (Egen grafik)

Bronfenbrenner utvecklade teorin om ekologiska system, var han förklarar hur allt i barnet och dess miljö påverkar dess utveckling. Bronfenbrenner föreslår att man måste förstå hela det ekologiska systemet där tillväxt sker för att förstå barnets utveckling. Detta system består av fem relaterade system.

Grundläggande antaganden:

- Utveckling av individen sker inom ramen för dess förhållande till miljön.
- Individen är en dynamisk enhet som påverkar sin omgivning.

Miljön består av olika enheter som är integrerade med varandra och som innebär olika förhållanden mellan olika system.

- Individens utvecklingsmiljö är inte begränsad till en enda, direkt påverkande livsmiljö, utan innehåller kopplingar mellan olika livsmiljöer och påverkan av större miljöer.

- Den ekologiska miljön är ett system av koncentriska strukturer som var och en finns i nästa. Dessa strukturer kallas mikro-, meso-, exo- och makrosystem.

Miljön skapar alla materiella och immateriella förhållandena och deras gemensamma förbindelser. Fyra av systemen beskrivs så här:

Mikrosystem – den närmaste mänskliga miljön: familj, grupper av vänner, professionell grupp, religiös grupp.

Mesosystem - indikerar förhållandet mellan olika element inom mikrosystemet;

Exosystem - skapas av olika sociala situationer och sociala strukturer, vars ackumulering skapar levnadsvillkor för individen och dess mikro- och mesomiljö. Om t.ex. arbetslöshet är hög i området skapar det en del patologiska problem som alkoholism, stölder etc som riskerar att nå ner i mikrosystemet. Barn känner starkt konsekvenserna av arbetslöshet, även om det inte rör dem direkt.

Makrosystem - skapas av ekonomi, politik och kultur utbrett i samhället. Makrosystemets effekter kan stödja mikrosystemen, men kan också äventyra familjen, till exempel.

Ett femte system är:

Kronosystem - hänvisar till påverkan på mänsklig utveckling av förändringar som sker i de miljöer där en person bor.

Omgivningförändring sker när en persons ställning i dess miljö förändras som ett resultat t.ex av deras rollförändringar, eller förändringar i livsmiljö eller båda och är en utlösande faktor för vidare utveckling. (baserad på Bronfenbrenner, 1989).

Leonard (2011:988) hävdar med en fallstudie som grund, att skolans framgång eller misslyckande med att skapa partnership med närområdet och föräldrarna i det berodde på om de tog hänsyn till kunskapen om ekologisk teori. Partnerships innebär inte bara att skolan och föräldrarna samarbetar, utan även att universitet, företag, kyrkor, idrottsföreningar går med för att skapa bra förutsättningar för barns och ungdomars utveckling.

En tonåring kan ingå i t.ex. fem mikrosystem föreslår Leonard: Familjen, skolan, praktikplatsen, en kyrka och till sist den jämnåriga gruppen av kamrater som träffas på fritiden. Dessa mikrosystem ger de viktigaste impulserna till utveckling av förmågor och attityder. Deras samarbete, eller brist på samarbete, i mikrosystem är avgörande för om tonåringen nås av samma eller olika budskap om hur livet bör levas och hur han eller hon skall förhålla sig till

andra människor, t.ex. när det gäller människor av andra kön, etnicitet eller klasstillhörighet. En plan, som inte tar hänsyn till dessa saker, blir orealistisk, skulle Leonard säga. Det man bör eftersträva är "cultural cohesion", dvs kulturell sammanhållning kring vissa viktiga värden, men inte om alla naturligtvis (a.a.: 1007).

Gestaltning och gränssättning

Bronfenbrenners teori handlar om hur man utvecklas beroende på relationerna mellan olika delsystem man lever i. Särskilt viktiga är att mesosystemen är någorlunda samstämda och positiva för barnet, alltså relationer mellan mikrosystem som skolklassen, kamraterna på fritiden, föreningar man är med i, hemmet etc. Men detta handlar inte bara om könsroller. För att komma mera in på en teori som handlar om könsrelationer mellan ungdomar, så tänker jag att Ingrid Karlsons avhandling "Könsgestaltningar i skolan" (Karlson, 2003) kan vara användbar.

Karlson förklarar vad könsgestaltning betyder. Hon säger att "*det begreppet väljer jag huvudsakligen för att beskriva hur barnen aktivt skapar och konstruerar sitt kön i olika sammanhang*" (a.a.: 19).

Eleverna i min uppsats vet att de skall bli intervjuade om könsroller. Då kan man se deras svar som markeringar av hur de vill framstå för intervjuaren, med vilken identitet de vill framträda eller gestalta sitt kön, som Karlson (a.a.: 36) säger. "*Barn arbetar själva aktivt för att bli den flicka eller pojke de tror sig få mest utbyte av att vara*". Gestaltning av sig själv är alltså det övergripande begreppet.

Karlson (a.a., kap. 1) diskuterar vad det innebär att barns kön blir "socialt konstruerat". Det kan låta som om könsuppfattningen blir helt bestämd av omgivningens förväntningar. Ett alternativt sätt, säger Karlsson, är att snarare försöka fånga mångfalden, överlappningarna, tvektigheterna och motsägelserna i den värld där barns kön blir *socialt konstruerat*. Det kan man få reda på genom att fråga om vilka pojkar och flickor som gör si eller så, när och var de gör det och under vilka omständigheter.

"Syftet för avhandlingen är att få förståelse för barns möjligheter att gestalta sitt kön i en skolkontext genom att studera

- *gränsskapande och gränsupprätthållande mellan könen*
- *gränsuppluckring mellan könen*
- *gränsöverskridande när det gäller kön och vad det kan innebära för barn" (a.a.: 18).*

När Karlson säger att barnen själva är aktiva för att bli pojkar eller flickor, så menar hon dels att gränser mellan könen upprätthålls av barnen själva, dels att de reagerar på och försöker hantera de gränser som ställs upp i den sociala omgivningen (vilket inte bara är människor runt dem, utan även i media). Detta kallar hon för grännsarbete (border-work). Barn upprätthåller eller överskrider gränser, de testar vilka gränser som är möjliga för dem. Ett exempel på grännsarbete hon nämner är att barn retar varandra för att bevaka gränser. Killar i en viss ålder kan t.ex. bli retade för att vara kära i tjejer, dvs att ha överskridit gränsen för manlighet, som de förstår den, eftersom yngre killar ofta inte tycker att man får göra det (när de blir äldre blir

det istället OK att bli kära och den som är utan partner kan bli retad). Sådant retande kan ha en vänlig ton, men det kan urarta till trakasserier och utstötning. Border-work är vanligt troligen därför att det upplevs som spännande. Riskerna med att gå över gränser är större för barn med lägre status.

Gränsarbete när det gäller kön är alltså en viktig del i gestaltningen av den egna identiteten inför andra.

Metodologi och metod

All vetenskaplig forskning kräver specifika metoder. Det är sällsynt att en metod räcker, och ofta används mer än en metod. Einarsson & Chiriac (2002) förklarar att mer än en metod för undersökningen kan kompensera eventuella nackdelar med en annan vald metod.

Catherine Kohler Riessman presenterar i studien med titeln "Narrativ analys" olika analysmetoder. Först och främst förklarar hon de olika betydelserna av personlig berättelse inom olika vetenskapsområden, som berättelser inom social och antropologisk forskning, dvs. en berättelse som "can refer to an entire life story, woven from the threads of interviews, observation, and documents..." *I berättelser inom sociolingvistik, "the concept of narrative is restricted, referring to brief, topically specific stories organised around characters, setting, and plot"*. (Riessman, a.a., s 1). I en annan mening består personlig berättelse och i synnerhet inom psykologi och sociologi av långa samtalepisoder. Detta leder, enligt Riessman (s 1-2), till olika metoder, men "*all require them to construct texts for further analysis, that is, select and organise documents, compose FIELD NOTES and/or choose sections of interview TRANSCRIPTS for close inspection. Narratives do not speak for themselves or have unanalysed merit; they require interpretation when used as data in social research*".

Val av undersökningsgrupp

I denna forskning är subjekten för studien högstadiel elever födda i Syrien och Sverige och som går i klass 7-9. Åtta elever som går i olika klasser valdes ut och delades in i 3 grupper:

- Den första gruppen består av fyra elever som är födda i Syrien där de tillbringade sina första år och gick i skolan. Det vill säga att de har upplevt ett annorlunda uppväxsystem både i skolan och i samhället, vilket i många avseenden skiljer sig mycket från svenska.

Det var viktigt att undersöka de förändringar som inträffade i deras beteende efter ankomsten till Sverige och särskilt deras uppfattning om könsfrågor och deras inställning till det andra könet. I allmänhet finns det en social förväntan på dessa barn att förstå innebörden av demokrati och jämställdhet, eftersom de planerar sin framtid i detta land. De förväntas markera och tillämpa det svenska värdesystemet på grundval av klass-, köns- och etnisk jämlikhet. De är två flickor och två pojkar.

- Den andra gruppen består av två personer som är födda i Sverige, men deras föräldrar kommer från Syrien. Liksom de flesta barn i skolan, har dessa barn genomgått olika stadier av uppväxt i det svenska samhället, med början med dagis och förskola. Jag är nyfiken på hur deras mesosystem ser ut enligt den ekologiska utvecklingsteorin (Leonard, 2011), med tanke på att det kan finnas en situation i deras familjer att värdesystemet inte nödvändigtvis måste hålla med om allt som råder i dagis och skola, utan kan vara helt annorlunda eller motsatt. I denna grupp finns det två pojkar. Tyvärr fick jag inte chansen att göra intervjuer med tjejer i den här gruppen.

- Den tredje gruppen är barn av svenskt ursprung, födda och uppvuxna i detta land. Två flickor och två pojkar. På grund av enhetligheten i deras svar på frågor och liknande uttalanden blir emellertid endast två personer, en flicka och en pojke redovisad i denna uppsats.

Här kan man jämföra om och hur barnens från olika grupper tänkande och deras uppfattning av ovannämnda frågor skiljer sig från varandra och om förhållandena mellan dem är bra som de borde vara nu och hur de kommer att se ut i framtiden.

Totalt presenterar jag resultaten från konversationer med 8 personer, 3 flickor och 5 pojkar.

Studien genomfördes på en av skolorna i Karlstad med vetskap och samtycke från både socialförvaltningen och barnens vårdnadshavare. Intervjuerna gjordes individuellt. Samtalet var på arabiska i grupp 1 och 2 och på svenska i grupp 3.

Identifiering av respondenterna och andra etiska krav

I vetenskaplig forskning, särskilt den som barn deltar i, bör det inte finnas några namn, enligt Vetenskapsrådet. Det räckte med att identifiera dem med bokstäverna A, B, C etc. Här stod jag inför ett problem, eftersom jag frågar i min forskning om miljön och omgivningen och om de kompisar som respondenterna umgås med, så de var tvungna att ge namn. Det är viktigt för forskningen att dessa namn visade om eleven är vän med svenska eller utländska kamrater och om hans eller hennes vänner är pojkar eller flickor. Av dessa skäl beslutade jag att ge mina svarande falska namn, som endast givits för undersökningens syften, så Vetenskapsrådets kravet på konfidentialitet för respondenternas uppgifter upprätthölls tillsammans med forskningssyftena.

Elevernas deltagande i studien var frivilligt. Med hjälp av en lärare, som utsågs av skolförvaltningen för att hjälpa mig, valde vi ut flera elever och frågade dem om de skulle gå med på denna forskning. De som gick med tilldelades ett skriftligt dokument till sina juridiska vårdnadshavare för att samtycka till deltagande av dessa barn i forskningen (se bilaga nr. 2).

Vetenskapsrådets kraven på etik förklarades för vårdnadshavarna i det skickade dokumentet. Eleverna förklarades dessa också noggrant innan intervjun. Följande skyldigheter anges i kraven:

- Informationskravet: det vill säga att de har informerats om denna forskning och dess mål, och att studien är frivillig.
- Samtyckeskravet: Detta innebär behovet av att få medgivande från vårdnadshavare för att delta i forskningen och att deltagaren när som helst kan välja bort intervjun utan någon negativ konsekvens.
- Konfidentialitetskravet: Det betyder att informationen som erhålls under en konversation lagras på ett sådant sätt att ingen kan identifiera deltagaren.
- Nyttjandekravet: Detta innebär att informationen som erhållits under denna studie endast kommer att användas för att utveckla denna studie.

Alla deltagare i forskningen vet att de kan läsa resultaten efter att den är klar.

Val av metoder

Min forskning bygger på intervjuer. De undersökta eleverna besvarade tidigare förberedda grundläggande frågor som rör området för min forskning. "Strukturerad intervju" är termen

som används av Einarsson och Chiriac (2002) och de betonar att detta är den vanligaste formen för intervju. Detta formulär innebär att intervjuaren ställer tidigare förberedda frågor, vilket kan garantera ett korrekt och enkelt svar från korrespondenten. Strukturen för de ställda frågorna kan hjälpa till att sammanställa svaren på frågorna (se bilaga nr. 3).

Men denna form hade ibland karaktären av en konversation, eller hjälpfrågor ställdes också för att tydligt förstå vad eleven menade. Ibland var det frågor som hade till uppgift att lära känna eleven och hennes eller hans intressen bättre.

Intervjuer genomfördes en åt gången och studenterna hade möjlighet att pausa och använda toaletten om de ville.

Intervjuerna spelades in med en digital utrustning och jag skrev anteckningar själv under konversationen.

I Narrative Analysis (2005) beskriver Riessman ett antal metoder för att utföra och analysera det innehåll som finns i en given studie.

Från början var det tydligt att för denna studie skulle en tematisk analys vara den mest lämpliga metoden för att arbeta med detta antal svarande och ämne. Braun & Clarke understryker i "Using thematic analysis in psychology" (2006) att "*Thematic analysis can be an essentialist or realist method, which reports experiences, meanings and the reality of participants, or it can be a constructionist method, which examines the ways in which events, realities, meanings, experiences and so on are the effects of a range of discourses operating within society*" (s.81). De skriver också att "*Thematic analysis is a method for identifying, analysing and reporting patterns (themes) within data*" (s.79).

Riessman (2005) säger om den metoden att betoningen ligger på innehållet i en text, på vad som sägs mera än hur det sägs. Hon anser att "*investigators collect many stories and inductively create conceptual groupings from the data. A typology of narratives organised by theme is the typical representational strategy, with case studies or vignettes providing illustration*" (s.2).

Karlson anser att "mänskligt beteende och mänskligt liv, människors tankar och människors föreställningar i alla dess nyanser knappast låter sig fångas i kvantitativa scheman och efter förutbestämda idéer", därför valde hon kvalitativ ansats för hennes forskning om "Könsgestaltningar i skolan" (Karlson:2003 s. 57).

Detta går hand i hand med poststrukturalism, som skapades som svar på strukturalisternas metoder. Strukturalism är ett försök att skapa exakt, objektiv och logisk vetenskap för att utforska litterära texter. Det är en teoretisk metod som försöker identifiera modeller i sociala strukturer och i språk i synnerhet. Poststrukturalism anser emellertid, att all mening är flytande, inte universell och förutsägbar.

Karlsson skrev att "*En kvalitativ studies kvalité hänger samman med hur noggrann och tydlig forskaren är i sitt arbete (Kvale, 1998). Det krävs systematik men också noggrannhet, ärlighet och en möjlighet för läsaren att kunna bedöma resultatet (Larsson, 1993)*" (Karlson:2003 s.58).

I denna studie skapades induktiva teman efter insamling av data baserat på enskilda frågor. Förutom tematisk analys var det också nödvändigt att tolka insamlade data i en performativ analys.

Riessman skriver "*The performative view is appropriate for studies of communication practices, and for detailed studies of identity construction – how narrators want to be known, and precisely how they involve the audience in 'doing' their identities. The approach invites study of how audiences are implicated in the art of narrative performance*" (Riessman:2005 s.5).

Inför denna analys gjorde jag bedömningen att den bäst ägnade sig åt analys av pojkars berättelser, eftersom pojkarna kan ses som nyckelfigurer i sammanhanget. De kan tycka sig vara vinnare i relationen med andra, enligt traditionella normer, och därmed som förlorare när normerna ändras runt omkring dem. De har traditionellt en starkare roll. Därför fokuserade jag på att studera tre av de fem pojkarna närmare och urvalet skedde för att visa på den variation som fanns i deras berättelser.

Tematisk bearbetning av intervjuerna

I denna del presenterar jag först en tematisk bearbetning av intervjuerna med fyra elever som föddes i Syrien, där de gick i grundskolan och sedan kom till Sverige och fortsatte i skolan. Det är två killar (Yazan och Arman) och två tjejer (Zara och Mariam). Fet stil har mina förbättrade frågor (se bilaga 3). Kursiverad text är citat, utsagor från elever som inte kursiverats är min sammanfattning av vad de sagt. I de flesta temaavsnittet gör jag en avslutande kommentar (Min kommentar), som är min preliminära tolkning av den innebörd jämställdhet har för eleverna i den gruppen. Likadant redovisas data från de andra grupperna.

Grupp 1

Trivsel i skolan

Svar på frågorna om vad som är bra eller mindre bra i skolan, hur man trivs, vilket som är favoritämnet och om det senare skiljer sig åt mellan könen.

Fråga 5: **Vad är bra i skolan?**

Yazan: I skolan är bra det att man kan lära sig och utveckla sin kunskap, samt dubbla sina chanser för framtiden.

Arman: Bra med skolan är att de lär oss många saker som självförtroende.

Zara: Bra i skolan är att det finns kompisar.

Mariam: Bra med skolan är att det finns mycket fina kompisar och att man kan lära sig.

Fråga 6: **Vad dåligt i skolan /mindre bra i skolan?**

Yazan: Jag vet inte, för mig det finns inga dåliga saker i skolan.

Arman: Det finns inga.

Zara: Jag har svårighet att lära mig och skriva på svenska.

Mariam: Jag har svårighet att läsa och skriva på svenska.

Fråga 7: **Trivs du i skolan?**

Yazan: Ja.

Arman: Ja.

Zara: Ja.

Mariam: Ja.

Fråga 8: **Vilket är ditt favoritämne i skolan?** Tror du att det spelar någon roll vilket favoritämne man har, beroende på om man är tjej eller kille? Tror du att en persons favoritämne kan påverka val på gymnasiet eller framtidens yrke?

Yazan: Mitt favoritämne är idrott. Ja. Det skiljer sig. Killar och tjejer gillar inte samma ämnen.

Arman: Mina favoritämnen är slöjd och matte. Ja, ämnen är olika för varje kön. T. ex. i snickeri är de flesta killar medan i slöjd är det tjejer.

Zara: Engelska. Jag tror att favoritämnet i skolan för pojken inte skiljer sig från flickans favoritämnet.

Mariam: Svenska. Jag tror inte att det finns uppdelning på pojkens /flickans favoritämnen.

Tre av eleverna motiverar sin inställning till skolan. Yazan poängterar att man kan påverka sin framtid i skolan och att det "*var en av orsakerna att vi kom till Sverige, eftersom vi har här bättre möjligheter för att bilda sin framtid*". Arman säger om självförtroende och skolan, att det sker "*genom olika sätt, till exempel uppmuntrar de oss till självständigt tänkande, modigt talande, deltagande i beslutsfattande, ansvar för sina ord och val. Det orsakar att man tror på hans färdigheter och förmågor*". Mariam säger om de fina kompisarna i skolan, att hon har olika svenska och utländska kompisar, både tjejer och killar, men de andra kan träffas bara i skolan: "*mina föräldrar samtycker inte att jag träffar en kille utanför skolan*".

De här eleverna ser inga negativa saker i skolan, trots att Yazan inte behärskar svenska, men det är hans mål att göra det. Mariam och Zara har svårighet med svenskan, det gör det svårare att lära sig. Särskilt svårt tycks det vara att skriva på svenska.

De har olika favoritämnen: Idrott (Yazan), slöjd och matte (Arman), engelska (Zara) och svenska (Mariam). Det är värt att notera att killar tror att det finns en skillnad i favoritämne mellan könen och tjejer betonar att det inte finns någon skillnad.

Zara tror att en persons favoritämne kan påverka val på gymnasiet eller i framtiden yrke, men Arman säger: "*Nej. Det påverkar inte. Jag gillar matte, men jag tror inte att jag ska bli ekonom, eller mattelärare*".

Jag ställde en spontan fråga: "**Ser du någon skillnad vilka som är favoritämnen i skolan för elever med utländsk bakgrund och svenska elever?**" Yazan säger att "*Alla utländska elever vill bli läkare, apotekare, eller ingenjörer. Sällan vill de bli journalister eller tjänstemän (han menar killar)*", men tjejer vill bli "*lärare, ekonomister, socialarbetare*". Han själv vill bli läkare. Mariam ser också den skillnaden: "*Inkommande elever försöker mera att studera medicin, informatik, teknik, men svenskar tar inte särskild uppmärksamhet åt detta. De vill lära sig praktiska ämnen, som ger dem bra jobb i framtiden*".

Min kommentar: Dessa svar återspeglar elevernas aspirationer och visar att de ser de möjligheter den svenska skolan erbjuder dem för framtiden. Jag tror att man kan dra slutsatsen att de ser allvarligt på att koppla sin framtid till sin vistelse i detta land.

Könsskillnader i skolarbetet

Svar på frågor om hur tjejer och killar är i klassrummet, vem som pratar mest och tar mest plats, hur man väljer arbetskamrater vid grupparbete och skillnader i arbetsinsats mellan könen.

Fråga 13. **Tycker du att det är någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet?**

Ingen ser någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet när det gäller skolarbetet, Arman säger att "*de jobbar likadana*". De kommer dock överens om att killar pratar mer i klassrummet.

Tycker du att du får ta plats och prata om det om du kan i skolan?

Trots att de svarar "ja", så skiljer sig formerna för hur de kan göra det. Yazan säger: "*I skolan lär vi oss demokrati*". Arman utökar sitt svar och jämför det med erfarenheten av skolan i Syrien: "*Jag tror att jag kan. Många gånger sa jag vad jag tror. Det är en del av demokrati vi lär oss i skolan*". "*I motsättning till vad vi har blivit vana vid i de syriska skolorna, kan jag här säga allt utan att oroa mig för konsekvenserna, om det gäller skolan, lärare, personal eller elever. Jag kan ha mitt förslag och andra respekterar det*". Zara har pratat om det hon kan och vill, men vi vet inte hur hon har gjort det. Mariam säger att "*i skolan finns inte problem att säga vad man vill*", men hon skäms ändå.

På fråga "14. **hur man väljer arbetskamrater vid grupparbete?**" svarar de enligt följande:

Yazan: Vi väljer själva, läraren ingriper sällan.

Arman: När vi arbetar i grupper väljer vi ibland de personer som vi vill arbeta med i samma grupp.

Zara: När vi arbetar i grupparbete väljer vi alltid de personer vi ska arbeta med.

Mariam: Ibland vi välja själva, ibland läraren föreslår vem som skulle jobba med pga olika anledningar, t. ex. språkkunskaper.

Bara Zara poängterar att de ALLTID väljer personer de vill jobba med. Andra ser att de kan välja IBLAND. De säger att läraren IBLAND / SÄLLAN kan "ingripa" eller "föreslå" t. ex pga språkkunskaper.

Frågor: Brukar alla göra lika mycket i grupparbeten? och Är det någon skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör utav arbetet?

Yazan: Nej. I grupparbeten finns alltid någon som bara lyssnar och gör ingenting / Nej, jag tror att de jobbar likadant.

Arman: Nej. Det finns några personer som inte jobbar när de är i samma grupp. De beror på det som andra gör / Det finns skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör utav arbetet. Jag vet inte varför, men jag anser att killarna gör mer.

Zara: Alla personer arbetar när de är i samma grupp / Killarna arbetar mer än tjejerna i grupparbete.

Mariam: Nästan ja, alla jobbar tillsammans och gör lika mycket, men inte alltid / Man ser att killarna arbetar mer i grupparbete.

Här ser vi skillnad på svar pga kön. Killar ser att alla inte jobbar lika mycket, men tjejer anser att "alla" eller "nästan" alla jobbar lika mycket.

Tre respondenter säger att de ser skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör och de säger att killar jobbar mer. Bara Yazan ser inte skillnaden pga kön. För honom "*de jobbar likadant*".

Det som uppmärksammas är att alla betonar att de får hjälp när det behövs. Klasskamrater, särskilt tjejer, lärare och all personal i skolan hjälper.

Min kommentar: Det finns inga konsekvenser i dessa svar. Om alla jobbar på samma sätt betyder det att alla gör detsamma för gemensamt arbete oavsett vad könet är. Om det "*finns någon som bara lyssnar och göra ingenting*" (Yazan) det betyder att denna inte "*jobbar likadant*". Kanske vill de bara säga att de allra flesta jobbar lika mycket. Men alla anser att killarna dominerar tack vare deras verksamhet.

Könsskillnader på fritid och raster

Svar på frågor om vad eleven gör på rasten om vad elever av olika kön gör då, vad man gör på fritiden och vilka man umgås med då, vad som kännetecknar en bra kamrat och om det kan vara både en pojke eller flicka.

9. Vad brukar du göra på rasten?

Yazan: Jag vilar och pratar med vänner, ibland spelar vi lite spel (*både tjejer och killar*).

Arman: Jag skriver mina läxa, eller lär mig inför när jag har prov. När vi har vanliga dagar spelar jag biljard med mina vänner under rasten (*både tjejer och killar*).

Zara: Jag pratar med mina vänner i skolan eller pratar med mina vänner med snapchat eller facebook på rasten (*både tjejer och killar*).

Mariam: Jag spelar med mina vänner (*både tjejer och killar*).

Vad gör de andra på rasten?

Yazan: På rasten spelar de t.ex. biljard eller pratar med varandra. Några promenerar eller spelar fotboll.

Arman: Andra elever brukar spela biljard och pratar med varandra, fikar eller promenerar ute.

Zara: Resten av eleverna spelar eller pratar med varandra.

Mariam: Jag vet inte, några spelar, eller pratar med varandra. Andra lyssnar på musik och dansar.

Vilka umgås du med på fritiden?

Yazan: Ali och Mohamad

Arman: Olle, Ahmad och Nadia.

Zara: Ahlam (tjej).

Mariam: Hanna, Ylva, Marina, Nora.

Hur är en bra kompis?/ Spelar det någon roll om kompisen är tjej eller kille?

Yazan: En bra kompis är alltid hjälpsam, snäll och sjyst. Nej, det spelar ingen roll.

Arman: Den bra kompisen är den som står med när jag behöver honom och hjälper mig när jag behöver hjälp. En bra människa är en bra människa oavsett kön.

Zara: En bra kompis ska vara snäll och pratar alltid med mig. Det spelar ingen roll om kompisen är tjej eller pojke.

Mariam: En bra kompis är den som alltid finns där, när behövs, som har bra råd och är hjälpsam. Nej, kön spelar ingen roll.

Zara säger att på rasterna pratar alla med andra eller ägnar sig åt sina mobiltelefoner. Det gör även hon, fast hon uttrycker det så att hon är "*med sina vänner*" på båda sätten. På fritiden gör hon samma sak, förutom att hon gör läxorna. Hon träffar Ahlam (en tjejkompis) på fritiden, men säger också att "*det spelar ingen roll om kompisen är tjej eller pojke*". Trots det framkommer det att enbart tjejer var hemma hos henne på hennes födelsedag. På frågan varför hon inte bjöd killar, säger hon: "*Jag vet inte. På något sätt kom det ut*". Vad som menas med den sista anmärkningen framgår inte klart, men yttrandet kan tolkas som att tjejerna kom spontant utan inbjudan, fastän hon svarat 8-9 personer på frågan om hur många hon bjudit. Hur det än är med det, så verkar det högst troligt att man bland hennes vänner umgås könsuppdelat när man bestämmer själv och inte ens tänker tanken att ta med det andra könet. Detta får utsagan om att det inte spelar någon roll vilket kön kompisen har att framstå som ett "*väluppfostrat*" svar, dvs att Zara uppfattat att det finns en norm om att könen är lika bra eller lika värda att umgås med.

Inte bara Zara, och inte bara tjejer, har svar som står i strid med varandra. Yazan är ett klart exempel på hur svaren är motstridiga.

Han vill bli läkare i framtiden. På rasten vilar, pratar och spelar Yazan med sina vänner oavsett kön. De leker och snackar tillsammans, men bara i skolan. Utanför skolan är han upptagen med sina lektioner och läxor. I klassrummet umgås han "*nästan med alla. Jag har bra kontakt med dem*", men hans vänner på fritiden är Ali och Mohamad. Han tror inte att det finns skillnader när man umgås med tjejer eller killar, "*Man kan trivs med båda könen*". "*Men vart och ett kön har sina gemensamma ämnen, som inte intresserar andra kön*". Tjejer "*hjälpmer mer*" och "*de jobbar likadant*" i grupparbeten, men killar är de som "*förstår tekniska frågor mer än kvinnor*", eftersom "*kanske de föddes så att killarna är starka*". Trots det är han inte rädd att åka med buss när föraren är kvinna och kvinnliga lärare kan vara bra teknisk ämneslärare. Han vet inte om utländska tjejer är så ambitiösa, men han tror att de vill utbilda sig för "*mindre attraktiva*" yrke som lärare, ekonom, socialarbetare, men killar ska bli läkare, apotekare eller ingenjörer. Tjejer pratar så ofta om "*mode, smink och kläder (som) inte är intressanta för killar*".

Mariam trivs i skolan, trots att hon har svårighet att läsa och skriva svenska, som är hennes favoritämne. Lärare och kompisar hjälper, men hon skäms att be om hjälp. På rasten spelar hon med sina svenska och utländska vänner medan andra elever "*spelar, eller pratar med varandra. Andra lyssnar på musik och dansar*". Hon umgås med båda könen, men bara i skolan. Hennes föräldrar "*samtycker inte att jag träffar en kille utanför skolan*" trots att hon tycker att det spelar ingen roll om kompisen är tjej eller kille, "*man kan prata med kille eller tjej som man känner bra med*", men "*tjejer känner mer för känsliga frågor, men killar praktiska*". På

fritiden hon umgås bara med tjejer, som hon sällan besöker hemma, resten av fritiden sitter hon hemma, pratar med sin familj och vänner eller skriver läxa, "ibland tittar jag på TV".

Min kommentar: Det verkar som att Arman förstår jämlikhet och jämställdhet mest. Han poängterar att skolan lär dem demokrati. Det gör att man tror på sina färdigheter och förmågor. Han tror att tjejer hjälper mer pga att de är mer *känsliga* än killar och att de gör det på ett naturligt sätt. Han säger att det spelar roll vilket favoritämne har man, beroende på om man är tjej eller kille och ger exemplet "*i snickeri är det flesta killar medan i syslöjd är det tjejer*". Dem som man umgås med har stor betydelse för hur man betar sig: "*Tjejer orsakar att man är lugnare och mer artig. Killar är naturligtvis mer oroliga och besvärliga*". Arman umgås med olika vänner, Olle är svensk, Ahmad är syrisk och Nadia föddes i Sverige, men har utländska föräldrar. Det är intressant. De speglar på ett mikroskopiskt sätt svenskt samhälle: svensk, svensk med utländsk bakgrund och invandrare. De träffas och umgås, inte bara i skolan, men utanför också.

Det är svårt att säga om Armans balanserade åsikter är resultatet av en bra integration av denna lilla grupp, som representerar olika kulturella bakgrund och kön, eller är resultatet av en tidigare uppväxt hemma, dominerat av jämlikhetsprincipen, eller helt enkelt resultatet av alla dessa influenser.

Lärarens roll

Svar på frågor om hur en bra lärare är och vilket kön läraren bör ha.

12. Hur är en bra lärare?

Yazan: Läraren ska veta vad den ska tala om i klassen och vara trevlig med eleverna.

Arman: Den bra läraren för mig är läraren som kan förklara för mig på lektionen och läraren skulle vara trevlig

Zara: Läraren ska vara hjälpsam och snäll.

Mariam: Läraren ska vara hjälpsam och snäll. Den är bra som har kunskap och kan lära andra, är klok och mogen och har tålamod med eleverna.

Spelar det någon roll om läraren är man eller kvinna?

Yazan: Nej, Båda kan lära ut jättebra.

Arman: Nej.

Zara: För mig är det ingen skillnad om läraren var en man eller en kvinna.

Mariam: Nej, lärarens kön spelar ingen roll.

Läraren skulle vara "*trevlig*", "*hjelpsam och snäll*" och "*klok och mogen och har tålamod med eleverna*". Alla understryker bra kompetenser hos läraren. Inga ser att det finns en skillnad mellan kvinnliga och manliga lärare. De första kan bli också "*bra tekniska lärare*" om de har "*bra förberedda lektioner*", enligt Yazan.

Mariam och Arman tror att *"Olika lärare har olika metoder"*. *"Var och en använder sitt sätt för att förmedla kunskap"*, säger Mariam.

Föräldrarnas roll

Svar på fråga 15 om föräldrarnas sysselsättning, kontakt med skolan och trivsel med boendet.

Vem av dina föräldrar kontaktar skolan?

Yazan: Mamma

Arman: Båda.

Zara: De är i permanent kontakt och båda kommunicerar med skolan.

Mariam: Båda föräldrar kontaktar mina lärare och skolan, men pappa är den som gör det mer.

Yazan skiljer sig genom att han bor bara med mamma i Sverige. Pappa är fortfarande i Syrien, därför är mamma den föräldern som kontaktar skolan. Alla föräldrar är aktiva och jobbar eller studerar, trots att vissa av dem i Syrien var hemmafruar (Armans mamma jobbade inte, men hon jobbar nu i skolan, Zara mamma jobbade inte heller i sitt hemland, men hon går på SFI i Sverige).

Min kommentar: Skolans uppgift är att lära eleverna demokrati. Eleverna vet om det och de deltar i inlärningsprocessen. De kan säga allt som de vill, kan kritisera, kan föreslå, kan diskutera. Men i vissa situationer reflekterar deras svar, enligt min tolkning, att de inte förstår demokrati på rätt sätt och vad som är kopplat till det, de förstår inte på rätt sätt jämlikhet och jämställdhet. De tror fortfarande att naturen är ansvarig för olika situationer som händer, såsom att *"killar så födda att de bättre förstår tekniska frågor, och att de är starkare"*, eller att *"killar är mindre känsliga etc"*.

Eko av det patriarkala samhället där de växte upp i Syrien visas starkt i vissa uttalanden, speciellt svaren från Yazan, som verkar vilja spela rollen som en "familjeman" under frånvaron av sin far. Å andra sidan finns det svar från tjejerna som är underkastade de regler som de troligen ålagts av sina familjer. De kan umgås med killar endast i skolan. Efter skolan är föräldrarna oense. Tjejer utanför skolan lämnar sällan sitt hus och besöker sällan sina tjejevänner. De föredrar att titta på sociala medier som facebook och instagram, eller spendera tid med familjen och titta på TV.

Det är möjligt att respondenter gav riktiga svar utifrån övertygelsen att detta är den rätta sociala ordningen. Det är troligt också att de förskönade verkligheten, genom att inte prata om smärtsamma ämnen som rör deras rätt till jämlikhet och jämställdhet, vilket strider mot vissa av invandrares gemenskapsregler. Detta syns inte direkt i intervju svaren, men är min tolkning.

Grupp 2

I denna del presenterar jag en analys av intervjun med två studenter som föddes i Sverige av syriska föräldrar, här gick de i grundskolan. Det är två killar (Modar och Adnan), tyvärr fick jag inte chansen att göra intervjuer med tjejer i den här gruppen.

Trivsel i skolan

Svar på frågor om vad som är bra eller mindre bra i skolan, hur man trivs, vilket som är favoritämnet och om det senare skiljer sig åt mellan könen.

fråga 5: Vad är bra i skolan

Modar: I skolan är det bra att jag kan lära mig och att det finns många vänner och lekar.

Adnan: Det är bra i skolan är att det finns många goda vänner och trevliga lärare.

Fråga 6: Vad dåligt i skolan /mindre bra i skolan?

Modar: Jag tror inte att saker är så illa i skolan, men med tiden blir det tufft.

Adnan: Det dåliga med skolan är att vi måste studera mycket och ha tentor.

Fråga 7: Trivs du i skolan?

Modar: Ja. Jag trivs och mår bra.

Adnan: Ja. Det är fantastiskt.

Fråga 8: Vilket är ditt favoritämne i skolan? Tror du att det spelar någon roll vilket favoritämne man har, beroende på om man är tjej eller kille? Tror du att en persons favoritämne kan påverka val på gymnasiet eller framtidens yrke?

Modar: Mitt favoritämne är idrott. Ja. varje kön har ett favoritämne. Nej, jag tror inte att personens favoritämne skulle påverka valet för framtiden.

Adnan: Mina favoritämnen är idrott och matte. Nej. Det håller jag inte med. Var och en individ kan gilla eller inte vissa ämnen. Jag tror att ett personligt favoritämne skulle bestämma om valet för en man i framtiden, inklusive hans val av studier och yrke.

Modar och Adnan trivs i skolan. Goda vänner är deras gemensamma skäl, men Modar säger också att då "kan jag lära mig" och Adnan säger "trevliga lärare". Men skolan är inte bara en trevlig tid. Det finns olika skyldigheter, "*med tiden blir det tufft*", säger Modar och Adnan förklarar varför: "*vi måste studera mycket och ha tentor*". Båda har idrott som sitt favoritämne, och båda spelar fotboll, men här är det slut på överensställningen i svaren från eleverna.

Modar anser att "*varje kön har favoritämne*" medan Adnan inte håller inte med. Modar tror att tjejer är "*mer exakta och har sådana förmågor som vi killar inte har*", därför gillar de inte tekniska ämnen utan föredrar språk och sömnad, som är "*lätta ämnen*". Han håller med om att i fysik, matematik och kemi, ämnen som han klarar, behövs noggrannhet och att därför "*tjejerna är i dessa ämnen bättre än killar*", så att man inte kan veta vilka de tekniska ämnen är som tjejer inte gillar.

Modar tror inte att personens favoritämne påverkar val inför framtiden", men Adnan argumenterar tvärtom. Trots att han gillar sömnad kommer han att studera vetenskapliga ämnen på grund av att han vill bli läkare i framtiden, som ger honom bättre möjligheter i framtiden. Yrkeskolor är bra, men inte för honom och det man vill bli i framtiden "*är en individuell fråga*".

Min kommentar: Här kan man säkert höra ekot av den syriska medelklassens tänkande, som för att förbättra sin ekonomiska situation fokuserar på god utbildning för sina barn och vill utbilda dem som läkare och ingenjörer, som kan tjäna hög lön.

Könsskillnader i skolarbetet

Svar på frågor om hur tjejer och killar är i klassrummet, vem som pratar mest och tar mest plats, hur man väljer arbetskamrater vid grupparbete och skillnader i arbetsinsats mellan könen.

13. Tycker du att det är någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet?

Ingen av dem ser någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet. Enligt Adnan pratar tjejer mer i klassrummet, "*men killar också pratar så mycket*". Modar säger att han inte vet. "*Det beror inte på kön. De eleverna som har självförtroende talar mer*".

Tycker du att du får ta plats och prata om det om du kan i skolan?

Båda kan göra det. Adnan har pratat om olika saker som har stört honom och han vet att han har rätt att säga vad som stör honom. Modar kan om han vill, men han vill inte, på grund av att han vet att hans "*åsikter inte är populära och om jag börjar prata om det kommer jag att bli den bakåtsträvande araben*". Han är säker att hans åsikter kan orsaka negativa reaktioner, men det är inte ett problem för honom och han vill inte prata om det med skolans personal. (Hans åsikter kommer jag att presentera nedan i analysen av Könsskillnader på fritid och raster).

14. Hur väljer man arbetskamrater vid grupparbete?

Modar: Vi väljer ibland de personer vi ska arbeta med. Modar förklarar att läraren väljer ibland de eleverna som skall jobba tillsammans på grund av att "*t. ex hur man känner det ämnet, språknivå, aktivitetet under lektioner*".

Adnan: Läraren väljer oftast de personer vi ska arbeta med i samma grupp.

Ur Adnans svar kan man dra slutsatsen att det inte är så dåligt när läraren väljer elever för arbetsgrupper. "*I grupparbeten finns alltid olika elever, som vi inte har jobbat med tidigare. Det påverkar att vi diskuterar mer och får bättre resultat*".

Frågor: Brukar alla göra lika mycket i grupparbeten? och Är det någon skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör utav arbetet?

Modar: Nej. Inte alla elever arbetar rättvist i grupparbeten, eftersom vissa elever har svårighet i vissa ämnen. Alla jobbar hårt för att klara uppgifterna.

Adnan: Alla elever arbetar hårt. Jag tror att alla vill få det bästa resultatet.

Vid första anblicken kan man tro att det finns en motsägelse i Modars svar, men det första svaret innebär att vissa elever har problem oavsett kön, därför arbetar inte alla på samma sätt. Som svar på den andra frågan om genuskillnader i arbetet anser han att det är viktigt för alla att göra jobbet oavsett kön.

Könsskillnader på fritid och raster

Svar på frågor om vad eleven gör på rasten om vad elever av olika kön gör då, vad man gör på fritiden och vilka man umgås med då, vad som kännetecknar en bra kamrat och om det kan vara både en pojke eller flicka.

9. Vad brukar du göra på rasten?

Modar: Jag spelar biljard eller tennis under rasten (bara med killar).

Adnan: Jag pratar med mina vänner och förbereder för nästa lektionen under rasten (både med tjejer och killar).

Vad gör de andra på rasten?

Modar: De leker, ibland promenerar man och snackar om allt.

Adnan: De flesta av dem spelar biljard eller pratar med varandra.

10. Vad gör du på fritiden?

Modar: Jag träffar mina kompisar eller gör läxor.

Adnan: Jag spelar fotboll eller lär mig.

Vilka umgås du med på fritiden?

Modar: Mehyar och Abd.

Adnan: Abdul Rahman är min granne och vän, Angelika, Naya.

11. Hur är en bra kompis?

Modar: En bra vän är den som lyssnar på mig och inte kritiserar mig.

Adnan: En bra kompis är den som är trevlig och kan lösa alla problem.

Spelar det någon roll om kompisen är tjej eller kille?

Modar: Naturligtvis. Tjejer skall umgås tillsammans, killar tillsammans.

Adnan: Inga.

Modar svar är mycket kategoriska. Han blir arg när jag frågar om svenska vänner och säger att han själv är svensk, hans vänner också. När jag förklarar att jag menar svenskar, som inte har några utländska rötter, får jag svaret att de inte har kontakt med dem utanför i skolan. "*Vi har annan uppfostran och deras beteende passar aldrig mig*". Det stör honom för att tjejerna borde "*ha sin värld och killar sin värld*". Om man går med tjejer lär man sig kvinnliga saker och han vill bli stark och hård, det är därför han umgås med killar. Han störs av tjejer som "*gör vad de vill, de umgås med killarna, kramar, pussar, sitter på de andras knän*" och det som de gör är inte förenligt med hans moralisk kod: "*En väluppfostrad person gör inte det här*".

Adnan presenterar en annan tankegång. Det är det naturligt för honom att ha kvinnliga vänner. Angelika och Naya är hans vänner som han tillbringar tiden med utanför skolan. Naya är klok och löser alltid problem som en bra vän. Hemma finns det vänner av båda könen, det är därför

han inte förstår och är arg när jag berättar för honom att vissa tror att umgås med en tjej strider mot hans kultur och tradition och han frågar "vad är det för fel med att jag har tjejer som vänner?" Hans föräldrar, i motsats till Modars föräldrar, är aktiva och arbetar i den svenska miljön. De bjuder in sina vänner hem och deras son gör detsamma. Hans vänner besöker honom hemma och han besöker dem. "Det finns inga extra saker med det". Så det här är ett naturligt beteende för Adnan och spelar ingen roll om den här vännen är en tjej eller pojke.

Min kommentar: Föräldrar här är tydligen det "bästa" exemplet för sina barn. Socialt aktiva människor som arbetar och integreras med andra visar att vänner är framför allt människor oavsett kön, etnicitet eller religion och ekonomisk status. Föräldrarnas strävan att gå med i det vanliga samhället ger dem en bättre livsposition och bättre trygghet för framtiden.

Lärarens roll

Svar på frågor om hur en bra lärare och vilket kön läraren bör ha.

12. Hur är en bra lärare?

Modar: En bra lärare är läraren som ställer frågor och lyssnar på eleverna.

Adnan: En bra lärare är den läraren som hjälper studenter som är svaga i ämnen, är trevlig och lyssnar på elevernas åsikter.

Spelar det någon roll om läraren är man eller kvinna?

Modar: Nej, Båda jobbar bra.

Adnan: Nej.

Oväntat har båda eleverna samma favoritlärare, Diana, trots att ingen av dem nämnde det ämnet hon lär ut som ett favoritämne. Här försvinner för Modar uppdelningen mellan "killars och tjejers världar". Kön spelar ingen roll och båda jobbar bra som lärare.

Modar anser att Diana, som undervisar i naturvetenskap, "är mycket välutbildad och förberedd, dessutom kan hon överföra kunskap". Adnan bekräftar hans ord och lägger till: "Hon är en fantastisk lärare, skojar, skrattar, ler, skapar bra atmosfär i klassrummet. Dessutom, hon kan lära ut sina ämnen jättebra".

Föräldrarnas roll

Svar på frågor om föräldrarnas sysselsättning, kontakt med skolan och trivsel med boendet.

Vem av dina föräldrar kontaktar skolan?

Modar: Pappa

Adnan: Båda, men mamma är den som mest kommunicerar med läraren och skolan.

Trivs ni där ni bor?

Modar: Ja, vi trivs. Jag har många arabiska kompisar där.

Adnan: Ja, vi trivs. Det är säkert, lugnt och trevliga grannar runt.

Min kommentar: Båda killarna föddes i Sverige, så de växte upp i en liknande atmosfär och gick igenom hela skolutbildningsprocessen. Men de presenterar två olika sätt att tänka och uppfatta frågan om jämlikhet och jämställdhet. Medan Adnan är öppen, och som helhet kan man inte skilja hans åsikter från sina svenska vänners åsikter, är Modars åsikter konservativa och svåra att acceptera inte bara i den svenska miljön, men även i det arabiska moderna samhället också. Han skäms emellertid inte för dessa åsikter, men vill inte prata med sina klasskamrater om det, för att inte *bli den bakåtsträvande araben*. Hans miljö är inte aktiva föräldrar, han har många arabiska vänner på bostättningsorten och arabiska killar som han umgås med i skolan och utanför den. Han spenderar inte tid med svenska ungdomar och anser dem inte belevade, eftersom deras beteende inte överensstämmer med hans moraliska kod. Han är särskilt störd av tjejer, men det är svårt att säga hur han uppfattar frågan om jämlikhet och jämställdhet, eftersom hans favoritlärare är en kvinna som *jobbar bra* och är *välutbildad*. Förmodligen representerar han åsikter hos hans familj och miljön där han umgås. Han har modet att prata om det och uppför sig enligt sina principer.

Grupp 3

I denna del presenterar jag en bearbetning av intervjun med tredje gruppen som inkluderar två svenska elever. Det är en tjej och en kille (Mathilda och Luis). Jag har gjort fyra intervjuer, men nästan alla säger det samma, och deras svar skiljer bara i detaljer, så jag bestämde mig för att analysera bara två av dem.

Trivsel i skolan

Svar på frågorna vad som är bra eller mindre bra i skolan, hur man trivs, vilket som är favoritämnet och om det senare skiljer sig åt mellan könen.

fråga 5: Vad är bra i skolan

Mathilda: Skolans miljö är bra generellt.

Luis: Bra är det att alla funkar bra.

Fråga 6: Vad dåligt i skolan /mindre bra i skolan?

Mathilda: Det dåliga är att vi har mycket läxor att göra.

Luis: Det dåliga är att vi har mycket läxor och prov.

Fråga 7: Trivs du i skolan? Jag trivs i skolan.

Mathilda: Ja. Jag mår bra.

Luis: Ja, det är bra.

Fråga 8: Vilket är ditt favoritämne i skolan? Tror du att det spelar någon roll vilket favoritämne man har, beroende på om man är tjej eller kille? Tror du att en persons favoritämne kan påverka valet till gymnasiet eller framtidens yrke?

Mathilda: Idrott, engelska och spanska. Nej, det skiljer inte sig. Ja, jag tror att en persons favoritämne skulle påverka valet för framtiden.

Luis: Franska, no och musik. Nej, det skiljer inte sig. Ja, jag tror så.

Mathilda och Luis mår bra i skolan. De betonar att skolmiljön är bra, men att de har mycket läxor och prov. De är överens om att det inte finns skillnader i favoritämne på grund av kön. Luis frågar rationellt, "*Beror det på kön?*" och argumenterar "*Kanske var det så för många år sedan, men inte nu*". Mathilda förklarar "*Var och en kan gilla ett ämne och det beror inte på kön*". De fattar att ens favoritämne kan påverka i framtiden. De kommer till den frågan med praktiska argument. Mathilda säger: "*Om man förstår ämnet bra och man är bra på det, varför går man inte längre i den här riktningen och väljer ett yrke som överensstämmer med intressena? Det ger nöje och nytta allt samtidigt*". Luis repeterar och tillägger: "*Det är lättare för en man att förvärva kunskap ur ett ämne som han gillar snarare än från det ämnet som han måste lära sig. Det blir lättare för honom att studera dessa ämnen som han eller hon gillar under sina studier*".

Könsskillnader i skolarbetet

Svar på frågor om hur tjejer och killar är i klassrummet, vem som pratar mest och tar mest plats, hur man väljer arbetskamrater vid grupparbete och skillnader i arbetsinsats mellan könen.

13. Tycker du att det är någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet?

Ingen ser någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet. Enligt dem pratar killar mer i klassrummet. Luis erkänner att han också gör det: "*Jag är en kille*", säger han.

Tycker du att du får ta plats och prata om det om du kan i skolan?

Båda kan göra det. Mathilda "*har gjort det flera gånger, men det förändrade inte någonting. De pratar alltid*".

14. Hur väljer man arbetskamrater vid grupparbete?

Mathilda: I grupparbete väljer läraren ibland de personer vi ska arbeta med.

Luis: I grupparbete väljer läraren oftast de personer vi ska arbeta med.

Frågor: Brukar alla göra lika mycket i grupparbeten? och Är det någon skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör utav arbetet?

Mathilda: Ja. Alla elever arbetar. Nej. Jag ser det inte. Jag tror att alla jobbar lika.

Luis: Nej, inte alla elever arbetar likadant. Vissa kan inte, andra vill inte. Nej. Det beror på personen, inte på kön.

Här är motsägelse i respondenternas första svar och de är helt oense med varandra. Luis förklarar varför tror han att inte alla brukar göra lika mycket "*vissa kan inte, andra vill inte*" och det hur de jobbar "*beror på personen inte på kön*".

Könsskillnader på fritid och raster

Svar på frågor om vad eleven gör på rasten om vad elever av olika kön gör då, vad man gör på fritiden och vilka man umgås med då, vad som kännetecknar en bra kamrat och om det kan vara både en pojke eller flicka.

9. Vad brukar du göra på rasten?

Mathilda: Jag spelar tennis under rasten och pratar med mina vänner.

Luis: Jag spelar tennis, lyssnar på musik eller ritar.

Vad gör de andra på rasten?

Mathilda: De pratar med varandra.

Luis: De går ute eller pratar med varandra eller spelar biljard på rasten.

10. Vad gör du på fritiden?

Mathilda: Jag tränar tennis eller går på gym.

Luis: Jag gillar att gå runt, besöka butiker, går till ett gym. Men jag gillar att spela med mina vänner mest.

Vilka umgås du med på fritiden?

Mathilda: Olika. Ylva, Pam, Thilma och mina systrar.

Luis: Olika. Jag kan omtala 20 namn. Layla, Elias, Omar, Peter mm.

11. Hur är en bra kompis?

Mathilda: En bra kompis är den kompis som jag kan prata med om allt jag vill.

Luis: En bra kompis är en kompis som är ärlig, snäll, smart och jag kan prata med honom om alla problem.

Spelar det någon roll om kompis är tjej eller kille?

Mathilda: Nej, det tror jag inte.

Luis: Nej, jag tror inte det.

Vilka umgås du med i klassen?

Mathilda: Ylva, Thilma, Omar, mm.

Luis: Med alla, men Layla är den närmare.

Båda respondenter umgås med killar och tjejer. De ser inga skillnader i om kompis är tjej eller kille. De spelar tennis i skolan och umgås efter skolan. Luis spelar musik med vännerna och ritar av både killar och tjejer.

Det är ett faktum att de inte begränsar sina kompisar efter kön eller nationalitet. Mathilda gillar att umgås med Omar som kommer från Syrien och bor i Sverige sedan 5 år. Hon ser inte skillnad mellan hans beteende och andra svenska elevers. Hon beskriver honom som "*trevlig, användbar, vänlig och gillar att skratta mycket. Han är vettig*". Luis bästis är Layla som föddes i Sverige, men hennes föräldrar kommer från Iran. Hon är den kompis som han kan prata om sitt problem. "*Omar och Elias kan också hjälpa att lösa problem*". Omar är samma vän som Matilda har.

Lärarens roll

Svar på frågor om hur en bra lärare är och vilket kön läraren bör ha.

12. Hur är en bra lärare?

Mathilda: En bra lärare är den läraren som hjälper elever och pratar med dem om alla saker.

Luis: En bra lärare är den som är bra i planering och strukturering och gör att eleverna känner sig bra.

Spelar det någon roll om läraren är man eller kvinna?

Mathilda: Nej, absolut nej.

Luis: Nej, absolut.

Föräldrarnas roll

Svar på frågor om föräldrarnas sysselsättning, kontakt med skolan och trivsel med boendet.

Vad gör dina föräldrar nu?

Mathilda: De jobbar. Dessutom studerar mamma på universitetet.

Luis: De jobbar i Karlstad.

Vem av dina föräldrar kontaktar skolan?

Mathilda: Båda, men pappa kontaktar mer.

Luis: Båda.

Trivs ni där ni bor?

Mathilda: Ja, vi trivs.

Luis: Ja, vi trivs.

Min kommentar: Man kan säga, att de här svaren representerar svenska normer i relation till kön. Kompis är kompis, och lärare är lärare oavsett kön. Alla har samma rätt att säga och påverka miljön som de är aktiva i. Nästan allt beror på egenskaper och personlighet, aldrig på kön.

Sammanfattning av den tematiska analysen

Trivsel i skolan

Alla elever trivs i skolan, trots att de som är nya i Sverige pga språkssvårighet har vissa problem med lära sig bra. Särskilt svårt tycks det vara att skriva på svenska. Men de ser sin framtiden i det här landet. I skolan de lära sig också demokrati och självständigt tänkande. Andra klagar att de har mycket läxor och prov att göra.

De elever som nyligen kommit till Sverige, liksom de som föddes här och har utländsk bakgrund, understryker starkt att det i skolan är bra att det finns vänner av båda kön. Ofta är det här det enda stället var kan de träffas killar och tjejer. I de flesta fall tillåter arabiska föräldrar inte att deras tjejer träffar pojkar utanför skolan.

Meningarna är uppdelade på favoritämnen, även pga kön och om det ämnet påverkar valet inför framtiden. Vissa tror att kön inte spelar någon roll i fråga om favoritämnen, andra tycker motsatsen. De som tycker att favoritämnet bestäms av kön (grupp 1 och 2) tycker att naturen har konstruerat män starkare och föredrar tekniska ämnen och att kvinnor är känsliga och föredrar ämnen som kräver mindre styrka, som att sy. Men svaren visar också att det verkar som om kvinnor upplevs som mer exakta och kan göra sitt jobb väldigt bra.

Könsskillnader i skolarbetet

De flesta av respondenterna tror att killar pratar mer i klassrummet och de tar mest plats. Men alla vet också att de själva kan ta plats och prata om vad som helst och det är deras rätt. Vissa har gjort det, andra vet att de kan, men vill inte att göra det. Mariam skäms och Modar vet att hans åsikter inte är populära och kan ge negativa reaktioner hos klasskamrater.

Nästan alla säger att lärare väljer elever som skall samarbeta i grupparbete pgr av språknivå, aktiviteternas etc. Bara Zara poängterar att eleverna alltid väljer personer de vill jobba med. De ser inga negativa effekter när lärare väljer. Någon framhåller att man diskuterar mera och får bättre resultat när man får jobba med någon man inte har jobbat med tidigare.

Olika är åsikterna om hur mycket tjejer och killar gör i grupparbeten. Eleverna från grupp 1 och 2 anser att inte alla jobbar likadant. Tjejer tror först att nästan alla jobbar och gör lika mycket, men de håller med den som säger att det är killarna som jobbar mer i grupparbeten. Tvärtom tror elever från grupp 3. Om någon inte jobbar betyder det att man inte kan eller vill, men inte på kön.

Könsskillnader på fritid och raster

Bara två elever erkänner att de förbereder sig för nästa lektion eller skriver läxa. Andra respondenter pratar med varandra, spelar, kommunicerar med andra genom sociala media etc. Andra elever i skolan gör nästan samma saker under rasten.

Alla eleverna från de tre grupperna umgås med tjejer och pojkar i skolan. Undantaget är Modar (grupp 2), vars svar är mycket kategoriska och konservativa. Han umgås bara med killarna, eftersom han vill bli stark och hård. Han tror att om man umgås med tjejer lär man sig kvinnliga saker och det vill han inte.

Förutom honom betonar respondenterna att det är ganska normalt att umgås med både flickor och pojkar. Trots det framkommer det att enbart flickor var hemma hos Zara på hennes födelsedag. På frågan varför hon inte bjöd pojkar, säger hon: "*Jag vet inte. På något sätt kom det ut*". Mariam umgås med båda könen, men bara i skolan, trots att hon tycker att man kan prata lika bra med en kille eller tjej. Hon säger att hennes föräldrar inte vill att hon träffar killar utanför skolan.

Man kan konstatera att alla elever, förutom Modar, umgås med olika vänner oavsett kön och etnicitet. Alla har kompisar i skolan eller utanför skolan som representerar olika kön och etnisk bakgrund. Alla vet att de behöver bra kompis och de beskriver hur han eller hon skulle vara. För de flesta spelar vännens kön ingen roll, om han eller hon uppfyller deras krav.

Lärarens roll

Generellt är en bra lärare för dem en som har god kompetens och har förmåga att överföra kunskap, som kan vara snäll, rolig och hjälpsam, oavsett kön.

Föräldrarnas roll

Alla respondenter trivs där som de bor. Deras föräldrar jobbar eller studerar. Undantag är Modars föräldrar, som inte jobbar.

Man kan inte se skillnad pga grupper vilka föräldrar som kommunicera mest med skolan. Det verkar som att den som har mer tid kontaktar skolan.

Tre pojkars gestaltning av kön

Yazan (kille, född i Syrien)

Tolkning: I Yazans gestaltning av sig själv framhåller han att han vill fram, vill bli läkare. Han klagar inte över skolans prov, som en del andra intervjuade gör, han läser läxorna. Han jobbar hårt med att "*behärska svenska*". Han säger inte det vagare "*lära sig*", utan ordet behärska visar på ambitioner. Hans föräldrar har medelklassyrken. Skolan är bra för att man kan lära sig och "*dubbla chanserna*" för framtiden, "*för mig finns inga dåliga saker i skolan*". Här finns ingenting av någon antipluggkultur, som forskning först fann bland arbetarpojkar, men som man senare också funnit bland medelklasspojkar (Wernersson: 2010, s.47), tvärtom. Det verkar som att mesosystemet mellan skola och hem fungerar bra, även om pappan är kvar i Syrien och mamma sköter kontakterna.

Hans andra gestaltning av sig själv innebär att killar är en självklar referenspunkt för honom. Han tänker på dem när han säger att "*alla utländska elever vill bli lärare, apotekare eller ingenjörer*". Hans vänner är också pojkar med syriska namn, Ali och Mohamad.

Killar tillskriver han också intresse för tekniska ämnen samt matte och fysik, den s.a.s hårda kärnan i naturvetenskapen. Tjejer är mera för biologi eller yrken med en humanistiskt eller samhällsvetenskaplig inriktning. Varför det är så förklarar han med att: "*Kanske de föddes så att pojkarna är starka och de förstår tekniska frågor mer än kvinnor*".

Så i denna gestaltning av sig själv som kille och med killars intressen, gör han en gränssättning mot flickor. Den vidgar han sedan till att killar inte intresserar sig för tjejers favoritämnen att snacka med kompisar om, dvs mode, smink och kläder. Flickor är också mera hjälpsamma när han inte förstår språket, men killar hjälper också till. I klassrummet ser han att killar pratar mera, de är "mera aktiva och pratar så mycket". Det beror inte på lärarna, ty de frågar rättvist elever av båda könen. Själv tror han att han kan ta plats och säga i skolan "om jag har någonting att prata om". Han karakteriserar detta att prata i klassrummet som att "I skolan lär vi oss demokrati". Det kan ses som ytterligare en del i gestaltningen av ambitioner. Han vet att i Sverige gäller demokrati och då är det bra att lära sig hur det fungerar.

I grupparbete tror han dock att killar och tjejer jobbar lika mycket. Han tycker att kvinnliga och manliga lärare kan vara lika bra, även om hans favoritlärare är en man, för att han är roligt, kan hjälpa mig och "förstår mig".

Även om hans närmaste vänner är syriska killar, så kan han också umgås och spela med både tjejer och killar på skolrasterna. "Man kan trivas med båda könen". Han säger sig ha bra kontakt med nästan alla i klassen. Att ha en bred social kontaktförmåga kan också tolkas som att det är en bra egenskap om man har ambitioner och vill fram.

Yazans gränsdragning mellan könen framstår som mjuk. Han inleder ofta svar på frågor om skillnader med nej eller jag vet inte eller jag tror. Den mera hårda könsskillnaden i hans föreställningsvärld är klart olika ämnes- och yrkesintressen och favoritämnen att prata om. Det är inget som han särskilt hänger upp sig på. Han säger inget om restriktioner hemifrån när det

gäller umgänge. Det verkar då också som om mesosystemet mellan kamratgrupper och hem fungerar bra.

Modar (kille, född i Sverige av syriska föräldrar)

I Modars gestaltning av sig själv presenterar han sig som en duktig, hårt arbetande elev som skall klara sina tentor. Han räknar med att framtida studier blir "tufft", men han behöver inte hjälp, tvärtom, han tänker att han är bra, "*jag kan hjälpa om någon behöver*", men han vill själv få hjälp bara från lärare. Referenspunkt för honom är hans arabiska manliga kompisar, "*som lyssnar på mig och kritiserar mig inte*". Han umgås inte med andra svenskar, men presenterar sig själv som svensk. De svenskar som inte har utländsk bakgrund "*har annan uppfostran och deras beteende aldrig passar mig*".

Han understryker starkt sin åsikt från början som "kille", och avdelar sin värld från kvinnors: "*Mina kompisar är killar. Dem brukar jag alltid vara med*". Det stör honom att "*tjejerna gör vad de vill, de umgås med killarna, kramar, pussar, sitter på de andras knä. En väluppfostrad person gör inte det här*". Jag invänder att det är normalt i Sverige och han svarar "*Därför jag umgås med dem som förstår mig*".

Han vill bli "*stark och hård som man skulle vara*", därför umgås han inte med tjejer. Han säger: "*Med killarna lär man sig manliga saker, med tjejerna kvinnliga... Så är naturen. Kvinnor har sin värld och män sin*". Ur detta perspektiv går det att se att Modar är rädd om sin manlighet när han inte vill umgås med tjejer. Det kan vara farligt att komma in i kvinnornas värld, eftersom det för män är mot naturen. Då kan han inte bli så hård som han vill vara. Det låter påtagligt så som Ingrid Karlson (2003:36) säger att "*Barn arbetar själva aktivt för att bli den flicka eller pojke de tror sig få mest utbyte av att vara*" och att barns kön blir "socialt konstruerat".

I denna gestaltning av sig själv som kille gör han en gränssättning mellan könen som inte är helt konsekvent. Han tror att "*varje kön har favoritämnen*" som dock inte nödvändigtvis skulle påverka ens val för framtiden. Kvinnor "*föredrar lätta ämne såsom språk och sömnad*" pga de "*inte förstår tekniska ämnen*". Han tycker själv att dessa ämnen är svåra, "men jag kan klara mig". Han fortsätter: "*Tjejer är mer exakta och har sådana förmågor som vi pojkar inte har*". När jag frågar om inte fysik, kemi och matte kräver sådana förmågor håller han med, "*flickorna är i dessa ämne bättre än pojkar*". De jobbar också så hårt för att klara av uppgifter såsom killar. Flickor hjälper definitivt till mera i klassrummet. Han vet inte vem som pratar mer i klassrummet, tjejer eller killar, han tror att det beror på självförtroendet som man har. Flickor jobbar alltså hårdare, passar mer för uppgifter som är lätta och som kräver noggrannhet, de är omhändertagande och hjälpsamma mot andra. Att de är bättre i naturvetenskapliga ämnen borde förvåna honom, men det kan bero på att hans favoritlärare är en kvinna, som undervisar i sådana ämnen, och "*Hon är mycket välutbildad och förberedd, dessutom kan hon överföra kunskap*". Han menar att könen är lika bra som lärare.

Modar vet att hans åsikter inte är populära och vill inte prata om dem i klassrummet för att han befärad att bli "*den bakåtriktade araben*". Han bryr sig inte om det, trots att han vet att

hans klasskamrater inte gillar honom väldigt mycket och han vet att han kan prata med lärarna om det, men det vill han inte göra. Han föredrar att sitta tyst och säga ingenting om det.

Modars föräldrar jobbar inte trots att de bor i Sverige sedan länge och den som kontaktar skolan är hans pappa. Vi känner inte orsakerna till Modars föräldrarnas arbetslöshet. Det kanske beror på brist på lämpliga yrkeskvalifikationer, vilket inte är ovanligt hos invandrare (se Öhrn 2011). Om det är så att Modars uttalanden speglar synen hos föräldrarna kan man, enligt Bronfenbrenners ekologiska systemteori, misstänka att förhållandet mellan ett av mikrosystemen (familjen) och exosystemet (samhället) inte fungerar bra.

Modar säger att han trivs där de bor pga att han "*har många arabiska kompisar där*". Det verkar som att förhållande mellan hem och skolan enligt Bronfenbrenners teori om mesosystem krånglar och inte fungerar bra, trots att det fungerar bra i förhållande mellan Modar och hans "arabiska" kompisar. Jämnårigas mikrosystem delas upp i sådana som har samma värderingar som han och sådana som inte har det samt dessutom i flickor och killar. Som mesosystem är kontakterna mellan dem dåliga.

Modars gränsdragning mellan könen framstår som svåra. Hans svar är alltid definitiva. Varje könsroll i hans svar är tydligt definierad, även om han ibland förlorar konsekvensen i sitt resonemang och verkar omedveten om det. Det är troligt att Modar betalar ett psykiskt pris för sin hemhörighet i en viss kultur med dess värderingar.

Luis (kille, född i Sverige)

I Luis gestaltning av sig själv presenterar han sig som en kille, som spelar musik, ritar, spelar tennis. Trots att han klagar på skolan "*att vi har mycket läxor och prov*", så trivs han där. Han visar ingen antipluggkultur i sina svar. Kanske är en anledning till trivseln att han har många kompisar, som han utvecklar sina intressen med: "*Vi spelar ibland (musik) tillsammans*" och han ritar av dem. På fritiden gillar han att "*gå runt, besöka butiker, går till ett gym. Men jag gillar mest att spela med mina vänner*". Han vet att han kan lita på sina kompisar, vilket har testats i olika situationer.

Luis favoritämnen är franska och musik, vilket kan ses som ganska avancerade intressen. Han tror inte att intressen för olika ämnen beror på kön och han vet att stereotyper som gillades tidigare inte är aktuella idag, därför säger han: "*Kanske var det så för många år sedan, men inte nu*". Referenspunkten för honom i bedömningen av människor är inte kön, utan människans kvalitet. En bra kompis är en kompis som är ärlig, snäll, smart och pratar med honom om alla problem. Hans bästis är Layla, en flicka, som föddes i Sverige av iranska föräldrar. Hon hjälper honom att lösa problem, men "*Omar och Elias kan också hjälpa till*". Hans grupp av vänner ser ut att fungerar bra inom mesosystemet.

Det är svårt att se vilka genus skillnader han ser mellan killar och flickor. Han anser att "*killar talar mer än tjejer*" i klassrummet. I grupparbete arbetar inte alla elever likadana, "*vissa kan inte, andra vill inte*" och "*det beror på personen inte på kön*". På samma sätt som han förnekar förekomsten av skillnader i grupparbete mellan tjejer och pojkar, förnekar han att skillna-

der i lärarnas arbete beror på kön. Lärarens kön spelar absolut ingen roll för honom. För honom "*En bra lärare är den som är bra i planering och strukturering och gör att eleverna känner sig bra*".

På vissa punkter verkar det som om Luis är förvånad över frågorna om sex och skillnaderna mellan pojkar och flickor. För honom är frågan om jämställdhet uppenbar och kräver inte diskussion. Nästan allt beror på människan själv och inte på hans eller hennes kön.

Båda föräldrarna jobbar och de trivs där de bor. Båda kontaktar skolan. Det ser ut som relationen mellan hemmet och skolan fungerar bra inom mesosystemet.

Diskussion

Nu vill jag presentera resultaten från mina undersökningar där kunde jag se olika mönster som jag vill diskutera direkt mot bakgrund av den ovan presenterade forskningen.

Resultatsammanfattning

De undersökta eleverna, som de presenterar sig, är en grupp begåvade, aktiva och sociala ungdomar som gillar att tillbringa tid med andra ungdomar. De är öppna för kontakter och arbetar med andra kön både under lektioner och pauser, men av etniska skäl är det sällsynt att flickor med syriska rötter gör det på sin fritid utanför skolan. Detta bekräftas också av resultaten från den tidigare nämnda forskningen i Örebro universitet (Strid, m.fl, Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar, 2018). De som immigrerat till Sverige vill bygga sin framtid här, därför strävar de ambitiöst efter att behärska språket. De förstår dock inte helt verkligheten och det värdesystem som råder i Sverige. Ibland begränsas demokratin i deras förståelse till yttrandefrihet och den är inte direkt kopplad till jämställdhet. Trots sin entusiasm för att lära sig skolämnen, tror vissa av dem fortfarande att varje kön har sina socialt utsedda eller naturliga förmågor för vissa inlärningsämnen. Några av dessa studenter avgränsar sig fortfarande mot olika kön och de känner igen machokulturer. Lyckligtvis kombineras inte denna kultur med en sådan antipluggkultur, som Zimmerman (a.a.) och Wernersson (a.a.) har funnit tecken på. Respondenternas föräldrar är med ett undantag aktiva så att de jobbar eller studerar. Det innebär att de inte är beroende av sociala bidrag och att de kan vara bra förebilder för sina barn. Det kan höra ihop med att att skolan domineras av medelklass elever. De flesta intervjuade presenterar sina föräldrar som aktiva i samhället och att båda föräldrarna kontaktar skolan (jfr Öhrn: 2011).

Jag vill diskutera dessa relationer mot bakgrund av Bronfenbrenners ekologiska teori. Jag vill begränsa mig till två modeller av förhållanden som man bör tänka på:

- individens förhållande till mikrosystemen; och
- mikrosystemens relationer med exosystemet.

Enligt Leonard (2011) kan en tonåring ingå i t.ex. fem mikrosystem: Familjen, skolan, praktikplatsen, en kyrka och till sist den jämnåriga gruppen av kamrater som träffas på fritiden. Mina respondenter, oavsett kön, indikerar att de har väl fungerande relationer med sina föräldrar, skola och gruppen av kamrater. Det sista systemet fungerar väl i Modars fall endast med manliga vänner och dåligt med infödda svenskar. Respondenter med utländsk bakgrund kan, beroende på kön, eller kan inte träffa andra vänner på sin fritid. Modar "väljer" bara möten med pojkar. Här visar flickorna större försiktighet att inte överskrida gränserna för sociala normer som erkänts av deras familjer. Jag vet inte hur mycket detta är medvetet frivilligt agerande eller tvång, men de klagar inte över det.

Av ovanstående kan man dra slutsatsen att dessa barn, med undantag av Modar, är beredda att samarbeta med andra och att de nås av samma budskapet om hur de ska leva och hur de ska

förhålla sig till andra människor, till exempel när det gäller personer av olika kön, etniskt ursprung eller klasstillhörighet. Det kan tyckas som att barn i medelklassen ska leva i en miljö som säkerställer att deras utveckling innebär en anpassning till svenska normer. Låt oss därför granska förhållandet mellan deras mikrosystem och exosystem.

Enligt barnens berättelser arbetar eller studerar deras föräldrar, utom Modars föräldrar. Så nästan alla är socialt aktiva, båda kontaktar skolan, är nöjda med sin bostad, tar hand om sina barn och tar hand om deras utveckling.

Flickor med utländsk bakgrund betonar att de på grund av traditionen i sin miljö inte kan träffa pojkar i sin fritid. Detta förråder familjens starka relationer med invandrargemenskapen, som upprätthåller de traditioner och normer som har följt med från ursprungslandet. Det ger konflikter mellan traditioner och normer och lokala lagar och normer, som ger kvinnor full frihet och jämställdhet, vilket föräldrar inte vill låta sina flickor ha.

Påverkan av exosystemet, inklusive media, sociala tjänster och grannar, på deras eget mikrosystem hemmet, gör att det uppstår ett tyst uppror av medvetna kvinnor mot normer och traditioner som begränsar deras frihet. Härav kan man förstå att flickor och pojkar under intervjun nästan överskrider gränssättningen i kontakter med det andra könet och börjar nå dem, trots bristen på fullständig kunskap om att båda könen är framför allt människor som måste respekteras och med vilka du kan samarbeta.

Metodkritik

Baserat på vad Riessman (2005) och Braun & Clarke (2006) skrev bestämde jag mig för att använda både tematiska och performativa analyser i mitt arbete, eftersom en metod kanske skulle inte ge realistiska resultat och det är också ett tips av Einarsson & Chiriac (2002).

Som föreslagits av Braun & Clarke (a.a.), spelade jag in intervjuerna, lyssnade på svaren flera gånger och jämförde dem med fältanteckningarna jag gjorde under intervjuerna för att vänja mig vid datan. "*Familiarizing yourself with your data: Transcribing data (if necessary), reading and re-reading the data, noting down initial ideas*" (a.a. s. 87).

Sedan skrev jag in svaren på en dator och delade dem i olika ämnen, som jag underkastade en grundlig tematisk analys mot bakgrund av teorierna om utvecklingen av Bronfenbrenner (1989) och könsgestaltningar av Karlson (2003) och jämförde mina resultat med andra forskares arbete. Metoden har i mitt tycke fungerat bra. Å andra sidan förstod jag att resultaten skulle fördjupas om jag gjorde en performativ analys, som Riessman (2005) skriver om: "*Extending the interactional approach, interest goes beyond the spoken word and, as the stage metaphor implies, storytelling is seen as performance – by a 'self' with a past – who involves, persuades, and (perhaps) moves an audience through language and gesture, 'doing' rather than telling alone*" (s.5).

Min forskning är helt baserad på intervjuer med studenter enligt ett strukturerat scenario, så jag är beroende av vad mina svarande säger. Jag måste tro på deras gestaltningar och det enda jag kan göra är att ställa dem ytterligare frågor för att testa deltagarnas trovärdighet.

Om jag hade andra ekonomiska och tekniska möjligheter skulle jag säkert, förutom intervjuer med elever, intervjuat deras vårdnadshavare hemma och i miljön där de bor. Jag skulle också göra observationer i skolan och i miljön där de tillbringar sin fritid.

Resultatdiskussion

Jämställdhet och genus

I den tredje gruppen, som består av de infödda svenska eleverna, ser respondenter på ett praktiskt sätt på frågan om jämställdhet. En kvinna är inte ett objekt och en observatör, men en seriös deltagare i debatten, tar en röst, tar ansvar och framför allt är likställd med sina manliga kollegor på alla områden. I allmänhet har jag intrycket att denna typ av tänkande är vanlig i den generationen och det är sällsynt att träffa en ung man som ser betydande skillnader beroende på kön.

Medan i grupper 1 och 2 kan det påpekas att uppfattningen av jämställdhet mellan könen varierar både på gruppnivå och på könsnivå. Respondenterna i dessa grupper hänvisade ofta till de övertygelser som de fostrats i. Skillnaden i varje könsroll var tydligt i deras svar, liksom föräldrarnas roll i att infoga deras värden, som överförts från ursprungslandet. I de här svaren kan man se verkningar av miljön där de lever, både i Sverige och i ursprungslandet. Trots detta kan man se de framsteg, som vissa av dem gjort för att anpassa sig till livet i det här landet. Vissa vill behärska svenska, andra planerar sin framtid så att de är glada i landet. Men man kan inte låta bli att märka mycket störande svar hos en av de svarande, som anser sig själv vara svensk. Hans radikala svar och övertygelser (KHalaf, 2006) väcker bekymmer, för de är helt i strid med målen för den inhemska integrationspolitiken. Att leva i isolering, och i separering, på marginalen av samhället kan orsaka många sociala, ekonomiska och även politiska problem i framtiden. Det kan hota samhällets fred och dess säkerhet, vilket i så fall innebär ett totalt misslyckande för integrationspolitiken och idén om ett multikulturellt samhälle.

Ofta finns det en tydlig uppdelning i manliga och kvinnliga roller i invandrargemenskaper (Hourani, 1991). Den "machokultur", som Zimmerman (2018 s.164) skriver om, är inte främmande för syriska invandrares gemenskaper i Sverige och visas också i min studie. Medan "machokulturen" inte påverkade elevernas inlärningsförmåga i skolan, där jag gjorde forskningen och "pluggkulturen" fortfarande råder, verkar "machokulturen" som värst i andra delar av landet. Att tillhöra kriminella gäng beror till stor del på att människor känner sig förkastade av samhället och på den låga utbildningsnivån som är ett resultatet av antipluggkulturen (Zimmerman, a.a).

Ovanstående diskussion leder till en fråga om uppfattningen av betydelsen av orden demokrati och jämställdhet.

Mina elever betonar att de i skolan lär sig demokrati, självförtroende, samarbete med andra osv. Vad skulle förbereda dem för livet i Sverige enligt svenska värden och normer? Några av deras svar visar att de bara delvis förstår vikten av demokrati. Ibland begränsar de demokratin

endast till yttrandefrihet och kopplar den inte till jämställdhet eller jämlikhet, vilket, inte är helt ovanligt bland svenskar heller. Några av pojkarnas uttalanden innebär fortfarande att kvinnor är mindre värda eftersom de är intresserade av mode och inte särskilt krävande ämnen. Sådana svar påminner om resultat hos Gustavsson, Jacobson och Jonsson (2005:39).

Flickor förstår kanske inte helt sina rättigheter, till exempel rätten att träffa andra utanför skolan, och att föräldrar bryter mot lag när de förbjuder döttrar att träffa andra (SVT: 8 november 2018), eller de vill inte klaga på sina föräldrar på grund av andra ovan nämnda anledningar, som framkom i Örebro universitets kartläggning (Strid m.fl.: Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar, 2018:5). De uppträder fortfarande så att detta "sociala kapital" (Salamandra, 2006) spelar en mycket viktig roll i deras liv i Sverige.

Enligt den arabiska och muslimska traditionen måste flickan lyda sina föräldrar, bröder och till och med äldre klanmedlemmar (KHalaf, 2006), dvs underordna sig i relationer inom Bronfenbrenners mikrosystem. Den traditionen accepteras och vårdas av de flesta samhällen i mellanöstern och sanktioneras lagligen av regeringar och politiska regimer (Dunia & Gazali, 2008). Denna tradition råder fortfarande bland invandrargemenskaper från dessa regioner. Den manliga delen av familjen betraktas alltid som en vårdare för moral och tradition, även om detta står i motsats till tillämplig lag. Det relaterar till deras förståelse av heder som de betraktar som en del av deras etniska identitet.

Mina studier av flickor (grupp 1), som växte upp i denna tradition, antyder att det inte verkar som om de vet att de kan ändra det. Därför tillbringar de sin fritid hemma framför TV: n och kan inte träffa manliga vänner utanför skolväggarna. De accepterar gamla sociala mönster och den traditionella rollfördelningen mellan kvinnor och män. Denna roll motsvarar helt och hållet en viss definition av genus som beskrivs av olika forskare (bl. a. Hedlin, 2006; Ambjörnsson, 2003; Tillberg Borman, 2002).

För att fungera väl i ett samhälle måste man följa normerna som antas i det samhället, även om dessa normer står i motsats till ens övertygelse och värderingar. Det finns goda och dåliga traditioner i varje samhälle, så man måste verifiera dem och behålla dem som är bra. Det finns allmänna och universella principer och värderingar som syftar till att hantera interpersonella relationer och som strävar efter att stärka respekten för andra människor, oavsett ursprung, kön, religion, etnicitet etc. Numera är jämlikheten en av de grundläggande principerna i Sverige, så de unga emigranterna bör anpassa sig till dessa principer för att enkelt och snabbt kunna integreras med samhället.

I min forskning visar respondenterna beredskap att anpassa sig till de standarder som antas i det svenska samhället. De försöker förstå värdesystemet och bete sig enligt det. Med ett undantag, undviker de inte kontakt med skolkamrater och sätter inte gränser i kontakter med det andra könet, men av familjescäl måste de begränsa kontakten med det andra könet till inom skolväggarna.

De mina respondenter berättar om sina lärare visar att skolan de går i utan tvekan undervisar i enlighet med läroplaner och utbildningslagen, som föreskriver skolorna skyldigheten att till-

lämpa principerna om jämställdhet och demokrati i vardagens skolliv. Lärare visar i olika studier att denna skyldighet tas på allvar⁷. Men min forskning visar att eleverna behöver mer hjälp och medvetenhet om demokrati, jämlikhet och jämställdhet. Det är skolans, dvs kommunala institutioners, roll att ge den hjälpen. Leonard (2011;988) skriver om skapande av partnerskap med närområdet och Lif (2008) påminner om detta när han skriver att det är skolans uppgift att undervisa i demokrati och förklarar att det är skolans ansvar att etablera demokrati som de värderingar som det svenska samhället bygger på. (a.a., s. 116). Detta är också i enlighet med skolverkets bestämmelser: "*Ett särskilt ansvar har skolan för elever med svårigheter och för barn och ungdom som tillhör olika minoriteter. Skolan kan därför inte ge alla lika mycket hjälp. Den måste speciellt och i samverkan med andra stödja dem som av olika anledningar har särskilda svårigheter*" (Lgr 80: s.16). Jag skulle också vilja se föräldrar och vårdnadshavare delta i dessa demokratiska aktiviteter som strävar efter att befästa ovan nämnda principer också i familjelivet.

Sverige är ett multikulturellt land där respekten för andra etniska identiteter är ett väsentligt och grundläggande värde. Mitt arbete visar att trots olika kulturella rikedomar finns det gemensamma värderingar och normer som ungdomar vill anta som sin moraliska kod och att bete sig enligt den i framtiden. När skolor genomför läroplaner med betoning på att demokrati är en viktig del av utbildningsprocessen, tror jag, att ungdomar i praktiken kommer att lära sig demokratins fulla mening och kommer att behandla alla med respekt, jämlikhet och jämställdhet.

⁷ Se bl.a. Kvennefelt C. "Genusperspektiv i skolan" (GU, 2011) och Jönsson M.& Runesson W. "Jämställdhet i skolan", HKR, 2012)

Referenslista

Internetsidor:

Emirates Businesswomen Council: www.uaebwc.ae

Riksdagen: www.riksdagen.se

Skolverket: www.skolverket.se

Statista: <https://www.statista.com>

Statistiska centralbyrån: www.scb.se

SVT: www.svt.se

Världshälsoorganisationen: www.who.int

Publikationer

Ambjörnsson F. (2003): I en klass för sig. Ordfront Förlag, Stockholm.

Bronfenbrenner, U. (1989). Ecological systems theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development*, Vol. 6 (pp. 187–249). Greenwich, CT: JAI Press.

Braun V. & Clarke V. (2006): Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3:77, London, UK.

Dunia K. & Gazali N. (2008): "Syriska kvinnor mellan verklighet och ambition". Damaskus centrum för teoretiska studier och medborgareliga rättigheter.

Einarsson C. & Hammar-Chiriac E. (2002): *Gruppobservationer, teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Gustavsson, C., Jacobson E & Jonsson C. (2005): "Genus och jämställdhet. En studie om svensk utbildningsforskning och kenyansk verklighet". Örebro: Örebro Universitet.

Hedlin M.(2006): *Jämställdhet - en del av skolans värdegrund*. Stockholm: Liber.

Högdin S.(2007): "Utbildning på (o)lika villkor. Om kön och etnisk bakgrund i grundskolan". Rapport i socialt arbete nr 120. Stockholms Universitet.

Hourani A. (1991). *A History of The Arab People*. London: Fiber & Fiber.

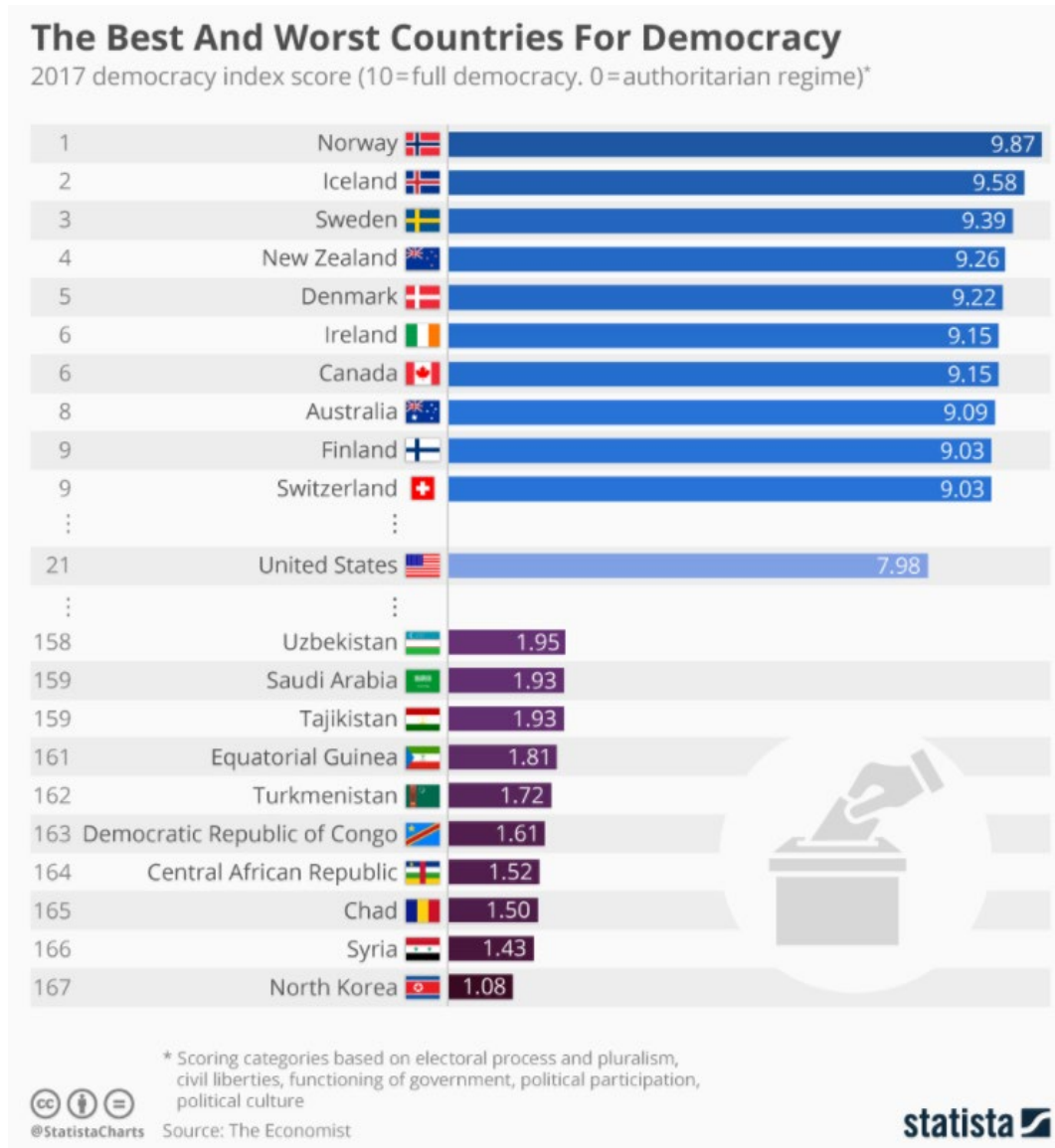
Jönsson M.& Runesson W. (2012): "Jämställdhet i skolan: En studie om hur jämställdhet upplevs i klassrummet ur ett lärar- och elevperspektiv", Kristianstad: Högskolan Kristianstad (HKR).

Karlson I. (2003): *Könsgestaltningar i skolan: Om könsrelaterat gränsupprätthållande, gränsuppluckrande och gränsöverskridande*. (Diss). Linköping Studies in Education and Psychology No. 91. Linköpings universitet.

- KHalaf Samir. (2006). Living with Dissonant Sexual Codes, in: KHalf, Samir & Gagnon, John (eds). *Sexuality in the Arab World*. London: Saqi Book.
- Kvennefelt C. (2011). "Genusperspektiv i skolan" Göteborg Universitet.
- Leonard J. (2011). "Using Bronfenbrenner's Ecological Theory to Understand Community Partnerships: A Historical Case Study of One Urban High School" - *Urban Education*, 46 (5) 987–1010.
- Lif J. (2008). *Allt du behöver veta innan du börjar arbeta med jämställdhet i skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordenmark L. & Rosén M. (2008). "Lika värde, lika villkor? Arbete mot diskriminering i förskola och skola". Stockholm: Liber.
- Riessman Kohler C. (2005): "Narrative Analysis." In: "Narrative, Memory & Everyday Life". Huddersfield: University of Huddersfield.
- Salamandra Christa (2006). Chastity Capital: Hierarchy and Distinction in Damascus; in: KHalf, Samir & Gagnon, John (eds). *Sexuality in the Arab World*. London: Saqi book.
- Strid, S; Enelo, J-M, Cinthio, H & Baianstovu, R. (2018). Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm. Del III. Redovisning av den kvantitativa delstudien i Göteborg. Rapport från Örebro universitet och Göteborgs stad. oai:DiVA.org:oru-70132
- Tallberg Borman I. (2002): *Pedagogiskt Arbete och Kön*. Lund: Studentlitteratur.
- Wernersson I. (2010): "Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker". Rapport V från Delegationen för jämställdhet i skolan. Stockholm: Statens Offentliga Utredningar.
- Zimmerman F. (2018): *Det tillåtande och det begränsande. En studie om pojkars syn på studier och ungdomars normer kring maskulinitet*. (Diss). Gothenburg studies in educational sciences 412. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Öhrn E. (2011): "Class and ethnicity at work. Segregation and conflict in a Swedish secondary school". *Education Inquiry*, Volume 2, No. 2, pp. 345-357.

Bilagor

Bilaga nr. 1 De mest demokratiska länderna 2017

ur: <https://www.statista.com/chart/12771/the-best-and-worst-countries-for-democracy/>

Bilaga nr. 2: Uttalande om samtycke att delta i forskning

Jag, undertecknad, som vårdnadshavare samtycker till deltagande av

(elevs namn) elev till skolan / Karlstad i studier under titeln ” Jämlikheten och Respektfulla Relationer och Klassrum ” genomförs av Manal Abu Rashed i sitt examenarbete skriven vid fakulteten för pedagogik på Göteborgs universitet.

Samtycke innebär att jag fick veta enligt etiska kraven Vetenskapsrådet, att:

1. deltagarna är informerad om syftet med studien och att deltagande är frivilligt.
2. deltagarna kan avbryta sitt deltagande i studien utan några konsekvenser.
3. all information som mottagits från deltagarna liksom deras identifiering är skyddad och konfidentiell.
4. informationer är endast tillgängliga för denna studie. Deltagarna och deras vårdnadshavare har rätt om de är intresserade av att läsa testresultat efter slutförandet av hela arbetet.

Datum och underskrift

موافقة على المشاركة في بحث علمي (ترجمة)

انا الموقع ادناه بصفتي الوصي القانوني اوافق على مشاركة

(اسم التلميذ) الطالب في مدرسة في كارلستاد في استبيان البحث العملي تحت عنوان "المساواة وعلاقات الاحترام في الصف" الذي تجريه منال ابو راشد لرسالة تخرجها من كلية التربية في جامعة بوتوبوري.

الموافقة هذه تعني انه وبناءا على المتطلبات الاخلاقية لهيئة الابحاث العلمية:

1. يتم اعلام المشاركين بالهدف من هذا البحث وان المشاركة فيه طوعية.
2. يحق للمشاركين انهاء مشاركتهم في البحث دون ايه عواقب.
3. كل المعلومات التي يدلي بها المشاركون تبقى في اطار الحماية القانونية وكذلك تبقى هويتهم سرية.
4. المعلومات التي يتم الحصول عليها ستستخدم في هذا البحث حصرا. يحق للمشاركين وكذلك لاولياء امورهم قراءة نتائج البحث ان رغبوا في ذلك بعد الانتهاء من الدراسة.

ملاحظة: يرجى التوقيع وكتابة التاريخ تحت النص السويدي

Bilaga nr. 3 Intervjufrågor till elever

• Allmän information om respondenten

1. Kön
2. Födelseort
3. Föräldrars födelseort.
4. Årskurs

Trivsel i skolan

5. Vad är bra i skolan?
6. Vad är dåligt/mindre bra i skolan?
7. Trivs du i skolan?
8. Vilket är ditt favoritämne i skolan? Tror du att det spelar någon roll vilket favoritämne man har, beroende på om man är tjej eller kille?

Könsskillnader på fritid och raster

9. Vad brukar du göra på rasten? Brukar det vara både tjejer och killar med på leken?
Vad gör de andra på rasten?
10. Vad gör du på fritiden? Vilka umgås du med på fritiden?
11. Hur är en bra kompis? Spelar det någon roll om kompisen är tjej eller kille? Vilka umgås du med i klassen?

Lärarens roll

12. Hur är en bra lärare?
 - Spelar det någon roll om läraren är man eller kvinna?

Könsskillnader i skolarbetet

13. Tycker du att det är någon skillnad på hur tjejer och killar är i klassrummet? Vilka tycker du pratar mest? Tycker du att du får ta plats och prata om det du kan i skolan?
14. När ni jobbar med grupparbeten får ni välja själva vilka ni vill jobba med? Brukar alla göra lika mycket i gupparbeten? Är det någon skillnad på hur mycket tjejer eller killar gör utav arbetet?

Föräldrarnas roll

15. Vad gör föräldrar nu?

Vem är dina föräldrar som kontaktar skolan?

Trivs ni var ni bor?